

Airaksinen Elias

Sosiaalinen media soitonopiskelun tukena

Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma
KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA
Musiikkikasvatuksen koulutus
2020

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee sitä, miten sosiaalinen media toimii oppimisympäristönä soitonopiskelussa. Uudet oppimisympäristöt ovat tänä päivänä suuressa suosiossa sekä lähiopetuksen että etäopetuksen piirissä. Tilastojen mukaan prosentuaalisesti suuri osa väestöstä on kirjautuneena sosiaalisen median palveluihin ja viettävät myös runsaasti aikaa sen parissa. Sosiaalinen media on ottanut paikkansa myös soitonopiskelussa.

Tutkimusosuudessa tarkastelin oppimista sekä median aikaisempia tutkimuksia ja käsitteitä. Käytin tutkimusmuotona survey-tutkimusta ja haastattelut toteutettiin teemahaastattelulle tyypillisin keinoin. Haastateltaville esitin viisi pääkysymystä, johon tarpeen vaatiessa esitin lisäkysymyksiä. Haastattelut toteutettiin kasvotusten ja tallennettiin puhelimen ääninauhurille. Haastattelusta kerätyn aineiston purin litteroinnin ja värikoodauksen avulla. Tämän jälkeen analysoin huolellisesti aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimustulosten mukaan sosiaalinen media antaa monia eri kulmia soitonopiskelulle, jota perinteinen opetusmalli ei tarjoa. Merkittäviksi eduiksi median tarjoamassa sisällössä koettiin esimerkiksi sen helppo saatavuus, monipuolisuus sekä tavoitettavuus ajasta tai paikasta riippumatta. Eri alustoilla koettiin olevan myös motivoiva vaikutus oppimiseen. Sen koettiin myös nostattavan yhteisöllisyyttä muusikoiden, opettajien ja muiden musiikin ammattilaisten keskuudessa. Sosiaalisen median sisällöstä koettiin olevan myös haitallisia vaikutuksia oppimiselle. Yhtenä suurimpana haittana mainittiin opettajan ja opiskelijan välinen kommunikoinnin ja lähietäisyyden puuttuminen. Tämän myötä myös välittömän palautteen saaminen on mahdotonta. Palautteella on suuri merkitys ja sillä voidaan korjata nopeasti pieniä tai suuria asioita. Tutkittavat nostivat esille eri instrumenttien soittotekniikkaan liittyvät opit. Ilman opettajan läsnäoloa ja palautetta tekniikka saatetaan oppia väärin. Tällä saattaa olla pitkäaikaisia vaikutuksia ja ilmentyä fyysisinä ongelmina.

Tutkimus osoitti, että sosiaalisella medially on paikkansa myös soitonopetuksen tukena. Voidaan todeta, että se ei ole korvannut eikä tule korvaamaan perinteistä opetusmallia. Sen sisältö tarjoaa ja mahdollistaa monia asioita, mutta ei pysty vastaamaan kaikkiin soitonopiskeluun liittyviin kysymyksiin tai tarpeisiin. Sosiaalinen media toimii hyvänä tukena itsenäisen soitonopiskelun ohella.

Avainsanat: sosiaalinen media, soittotaito, soitonopiskelu, verkko-oppiminen, mobiilioppiminen, itseopiskelu.

This master's thesis deals with how social media functions as a learning environment in instrumental learning. Nowadays new learning environments are very popular in contact teaching as well as in distance learning. According to statistics, a large percentage of the population uses social media services and also spend a lot of time using it. Social media has also taken its place in learning to play music.

In the theoretical part of the work previous research projects and the concepts of media education are discussed. Based on the theory a survey research was used and the interviews were conducted by means typical of a thematic interview. I asked the interviewees five main questions, to which I asked additional questions if necessary. Interviews were conducted face-to-face and recorded on a telephone voice recorder. Through the spelling and color coding of the material collected from the interview. I then carefully analyzed using data-driven content analysis.

According to the research results, social media gives many different angles to the study of playing, which the traditional teaching model does not offer. Significant advantages in the content provided by the media were felt to be that it is easily accessible, diverse and accessible regardless of time or place. Different platforms were also felt to have a motivating effect on learning. It was also felt to foster communality between musicians, teachers and other music professionals. Social media content was also perceived to have detrimental effects on learning. One of the biggest disadvantages mentioned was the communication between the teacher and the student and the lack of close distance. This also makes it impossible to get immediate feedback. Feedback is very important and can be used to quickly fix small or large things. The interviewees highlighted the teachings related to the playing technique of different instruments. Without the presence and feedback of a teacher, the technique may be learned incorrectly. This can have long-term effects and even physical problems.

The study showed that social media also has a place in the playing field of playing music. It can be said that it has not replaced and will not replace the traditional teaching model. Its content offers and enables many things but is not able to answer all the questions or needs related to playing music. Social media serves as a good support alongside independent play learning.

Keywords: social media, musicianship, instrument learning, e-learning, mobile learning, self-learning

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Oppimisen eri muodot	9
2.1	Formaali oppiminen	11
2.2	Informaali oppiminen	13
2.3	Verkko-oppiminen	15
2.3.1	<i>Opiskeleminen etänä</i>	18
2.3.2	<i>Teknologian hyödyt ja haitat</i>	19
3	Mitä on media?	21
3.1	Media- ja teknologiapohjaisen opetuksen tutkimushistoria	22
3.2	Mediakasvatus	23
3.2.1	<i>Mediasuhde</i>	24
3.2.2	<i>Medialukutaito</i>	24
3.2.3	<i>Mediakulttuuri</i>	25
3.2.4	<i>Media oppimisympäristönä</i>	25
3.2.5	<i>Alustojen kestävyys</i>	26
3.3	Sosiaalinen media	27
3.3.1	<i>Sosiaalisen median käsitteet</i>	28
3.3.2	<i>Sosiaalisen median oppimisalustat</i>	29
3.3.3	<i>Sosiaalisen median opetusmateriaali</i>	31
4	Tutkimuksen toteutus	34
4.1	Survey-tutkimus	34
4.2	Aineiston kerääminen	35
4.3	Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot	36
4.4	Sisältöanalyysi	37
4.5	Tutkimuksen luotettavuus	42
4.6	Tutkimuksen eettisyys	42
5	Tutkimustulokset & yhteenveto	44
5.1	Sosiaalisen media hyödyt	44
5.1.1	<i>Sisällön saatavuus</i>	44
5.1.2	<i>Materiaalin monipuolisuus</i>	45
5.1.3	<i>Motivointi</i>	46
5.1.4	<i>Yhteisöllisyys</i>	46
5.2	Sosiaalisen median haitat	47
5.2.1	<i>Palautte</i>	47
5.2.2	<i>Lähdekritiisyys</i>	48
5.2.3	<i>Soittotekniikka</i>	48

5.2.4	<i>Interaktiivisuus</i>	49
6	Tulokset, yhteenveto ja pohdinta	51
6.1	Jatkotutkimusaiheita	54
Lähteet	56
Liitteet	62

1 Johdanto

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoitus on selvittää, miten nykypäivänä soittotaitoa voidaan kehittää myös verkossa tapahtuvan oppimisen avulla. Erityisesti tutkimukseni keskittyy siihen, miten se onnistuu sosiaalisen median tuottamien palveluiden kautta. Vuosien aikana sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt huomattavasti yleisellä tasolla. Tämän vuoksi myös servereiden syövereihin on levinnyt soitto- ja opetusvideoita, jotka tavoittavat miljoonia katselijoita ympäri maailman. Koen, että tämä opetusmuoto on suuressa roolissa tulevaisuudessa.

Teknologian kehittyminen on mahdollistanut sen, että monen ihmisen kotoa löytyy erinäisiä teknisiä laitteita. Tilastokeskuksen (2019) mukaan 16-89-vuotiaista suomalaisista 79 prosenttia käyttää internetiä useamman kerran päivässä. Vanhemmissa ikäluokissa prosentit vaihtelevat kuitenkin seuraavasti: 65-74-vuotiaista internetiä käyttää 57 prosenttia ja 75-89-vuotiaista 23 prosenttia. Kuitenkin 16-89-vuotiaista yli 90 prosenttia käyttävät internetiä joko yksityistarkoituksessa, työskentelyssä tai opiskelussa. (Tilastokeskus, 2019.) Myös sosiaalinen media on tilastollisesti merkittävä. Tilastokeskuksen (2010) mukaan jopa 83 prosenttia 16-24-vuotiaista suomalaisista nuorista kuuluvat johonkin sosiaalisen median palveluun esimerkiksi Facebook, YouTube, Instagram tai Twitter. (Tilastokeskus, 2010). Toisessa Tilastokeskuksen (2019) tekemässä tutkimuksessa kävi ilmi, että 16-89-vuotiaista suomalaisista jopa 71 prosenttia oli katsonut mm. YouTuben tarjoamia videoita. (Tilastokeskus 2019). Voidaan olettaa, että suurimmalla osalla suomalaisista on kosketuspintaa sosiaalisen median palveluihin ainakin välillisesti.

Soitonopetuksen verkko- ja etäopetusta on tutkittu suhteellisen paljon ja moni kouluorganisaatio tarjoaa internet-pohjaista opiskelua. Kuitenkaan varsinaista tutkimusta sosiaalisen media käytöstä musiikin oppimisessa, ei löydy suomalaisten korkeakoulujen tutkimustöistä. Voinee sanoa, että käsillä oleva työ on ensimmäinen laatuaan Suomessa. Koen aiheen tarpeelliseksi, sillä se koskettaa hyvin monia.

Kiinnostuin tutkimuksen aiheesta sen vuoksi, että tein kirjallisuuskatsauksena kandidaattityöni *Arkipäivän oppiminen soittotaidon kehittäjänä* (Airaksinen, 2020) samankaltaisesta aiheesta, joka keskittyy soitonoppimiseen arkielämässä. Kandidaatin työ taas perustuu enemmän informaali oppimiseen sekä siihen vaikuttaviin tekijöihin. Niitä ovat esimerkiksi arkipäivän oppimisessa tapahtuva yhteisöllisyys bändisoitossa tai soitonopiskelu korvakuulolla. Tässä pro gradu -työssä avaan verkossa tapahtuvan oppimisen käsitteitä vielä laajemmin, sekä toteutan työn

pohjautuen tutkimukseen. Käytän tutkimuksen pohjana teoriaosuutta ja teemahaastattelua, jonka toteutan oululaisilla musiikin opiskelijoilla.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- 1) Voiko sosiaalinen media toimia musiikillisena oppimisympäristönä
- 2) Mitkä tekijät vaikuttavat oppimiseen myönteisesti ja kielteisesti
- 3) Korvaako sosiaalinen media tai muut verkko-oppimisen muodot perinteisen opetusmallin?

Aloitin tutkimukseni seuraavalla tavalla. Aluksi otan esille yleisiä oppimiseen liittyviä seikkoja, joilla on vaikutusta soittotaidon kehittymiseen. Tämän jälkeen keskityn mediaan käsitteenä ja sen sisältöön, sekä miten sitä käytetään oppilaitoksissa ja opetussuunnitelmassa. Lopuksi keskityn tutkimuksen muotoon, toteutukseen, analysointiin sekä tuloksiin.

2 Oppimisen eri muodot

Musiikilla ja musiikin oppimisella on monenlaisia vaikutuksia ja käyttöyhteyksiä. Musiikkia voidaan käyttää viihteenä tai sen avulla voidaan etsiä esimerkiksi emotionaalisia elämyksiä. Musiikin harjoittamisella voi olla myös vaikutuksia poliittisiin, uskonnollisiin, kaupallisiin tai terveydellisiin asioihin. Musiikin oppimisella taas ei ole ainoastaan vaikutusta siihen tapaan, miten suuntaudumme siihen, kuuntelemme tai tuotamme musiikkia, vaan kaiken tämän edellytyksenä on oppiminen. Oppiminen taas vaikuttaa siihen, millaisia elementtejä voimme havainnoida musiikista, mitä saamme irti musiikin eteenpäin kulkevasta virrasta ja millainen vaikutus sillä on meihin ihmisenä. (Ahonen, 2004, 7.)

Koulujen ja oppilaitoksien tarjoama muodollinen koulutus on toiminut oppimista tutkivien tutkijoiden pääasiallisen kohteena. Oppimista tapahtuu kuitenkin hyvin monissa eri oppimisympäristöissä, jonka vuoksi ryhdytty käyttämään käsitettä oppimisympäristöajattelu. (Myllykoski, 2018) Seuraavassa luvussa pohdin, mitä on otettava huomioon, jotta oppimisprosessi olisi mahdollisimman sujuvaa. Tässä luvussa käsittelen oppimista yleisesti sekä syvennyn oppimisen historiaan. Luvun alaotsikoissa 2.1, 2.2 ja 2.3 keskityn formaaliin ja informaali oppimiseen sekä verkko-oppimiseen oppimismuotona. Tutkimukseni pääaihe on suhteellisen moderni, mutta mielestäni on hyvä tuoda esille myös oppimisen historiaa.

Opetuksen ja oppimisen suhde on kysymys, johon jokainen kasvattaja ja opettaja joutuvat ottamaan kantaa. Filosofit Tapio Puolimatka (1995) mainitsee teoksessaan *kasvatus ja filosofia*, että jotkut pitävät opetuksen käsitettä peruskäsitteenä, joka avulla kasvatuksen käsite on määriteltävä. On hyvä määritellä opettamisen käsite täsmällisesti, jotta voidaan tehdä selvä ero kasvatuksellisen opetuksen, indoktrinaation ja muiden opetusmuotojen välillä. (Puolimatka, 1995, 135.)

Filosofi John Locke (1632-1704) on kehittänyt impressiomallin. Tämän mukaan ihmismielen tehtävänä on ottaa vastaan ja tallentaa ulkoisia vaikutteita. Myös oppija tai oppilas on valmis ottamaan vastaan ja tallentamaan ulkoisia vaikutteita. Locken mukaan mieli on tyhjä, kun ihminen syntyy. Mielen tyhjiydelle voidaan käyttää myös käsitettä *Tabulara rasa* eli suomennettuna ”tyhjä taulu”. Locken mukaan ymmärrys muodoista, väreistä, kausaaliiteetista tai moraalista syntyy kokemusten ja havaintojen avulla. Ihmisellä ei siis ole synnynnäistä apriorista tietoa. Vähitellen kokemukset jäävät mieleen säilöön ja ihminen oppii käyttämään informaatiota

hyödyksi. Empiristisessä muodossa oppimisessa vastaanotetaan yksinkertaisia ideoita, joita aistimukset ja pohdinta tuottavat. Nämä mieli ryhmittelee, suhteuttaa toisiinsa, yleistää ja säilyttää. (Puolimatka, 1995, 139.)

Moni miettii itsensä tai lapsensa kohdalla musiikkiharrastuksen aloittamista. Onko minusta siihen? Olenko musikaalinen? Musikaalinen lahjakkuus on puhuttanut monia tutkijoita jo yli sadan vuoden ajan. Musikaalisuus mielletään myös lahjakkuus käsitteen sukulaiseksi. Käsitteen juuret juontavat englantilaisen Sir Francis Galtonin (1822-1911) teokseen *Hereditary Genius* (1889), jossa puhutaan lahjakkuudesta (Ahonen, 2004, 30). Jokainen tietää, että lahjakkuus ei ole yksinään tie onneen, vaan sen eteen on myös tehtävä töitä eli valtava määrä harjoittelua. Galtonin mukaan musiikin ihmelapsi Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) olisi saavuttanut samankaltaisen maineen, vaikka olisi asunut erämaassa. Kuitenkin hänen elinolonsa olivat suotuisat musiikin harjoittamiselle ja kehittämiseksi. Olihan Mozartin isä viulisti Leopold Mozart, joka oli aikansa parhaita pedagogeja sekä toimi itävaltalaisessa hovissa muusikkona. (Ahonen, 2004, 31.) Musiikkiharrastuksen aloittaminen ei katso ikää. Sen voi aloittaa milloin vain ja itselleen parhaalla tavalla, joista yksi voi esimerkiksi olla sosiaalisen median kautta saama oppi.

Oppiminen, on kyse sitten luistelusta, käsitöistä tai soittamisesta, on hyvin monimuotoinen ja pitkään jatkuva prosessi, joka jatkuu läpi ihmiselämän. Sadan vuoden aikana oppimisen tutkiminen on ottanut suuria harppauksia eteenpäin. Oppimista on tutkittu tieteellisesti jo pitkään, mutta mitään yhtä ainoaa selitystä prosessille ei ole löytynyt. Myös tarkastelukulma on vaihdellut, kun oppijaa on tutkittu tosiasioiden omaksujana ja kuluttujana sekä assosiaatioiden ja reaktioiden omaksumiskohteena. Musiikin oppimisen tutkija Kari Ahonen (2004) mainitsee teoksessaan *Johdatus musiikin oppimiseen* erään mielenkiintoisen näkökulman. Tässä oppija konstruoi itse tietoa, kun taas toisen näkökulman mukaan tieto on hajautuneena ympäröivässä yhteisössä ja sen luomissa artefakteissa. Kun oppimista on tarkasteltu eri kulmista, on voitu huomata, kuinka moniulotteinen oppimisprosessi on luonteeltaan. (Ahonen, 2004, 27.)

Vuorovaikutuksella on merkittävä rooli oppimisessa, sillä yksilö on vuorovaikutuksessa ympäristöönsä jatkuvasti. Laajalla mittakaavalla oppimisen päämääränä olisi helpottaa organismien sopeutumista ympäristöönsä. Tottuminen ei pelkästään ole fyysistä tai biologista, vaan myös sosiaalista ja kulttuurista. Oppiminen on alkukantaisesti tottumista, habituaatiota ympäristön ärsykkeisiin. Korkeimmalla tasolla tietyn taidon oppiminen vaatii jopa inhimillisyyden rajoja rikkovaa suorituskykyä. Tällaisessa tilanteessa ihminen joutuu esimerkiksi harjoittelemaan useita tunteja, mikä vaatii pitkäaikaista paneutumista opittavaan asiaan. (Ahonen, 2004, 13.)

Perinteisesti oppimisessa tapahtuu pysyviä muutoksia organismin käyttäytymisessä. Muutoksia voi tapahtua eri osa-alueilla: tiedoissa, taidoissa, tunnereaktioissa ja käyttäytymisen potentiaaleissa. Nämä voivat ilmetä joko oppimishetkellä tai vasta myöhemmin. (Ahonen, 2004, 13; Kuusinen, 1999, 24.) Jos tuota teoriaa sovelletaan musiikin oppimiseen, voidaan sanoa, että musiikki on suhteellisen pysyvien muutoksien muodostumista musiikkikäyttäytymisessä erilaisten kokemusten avulla. (Ahonen, 2004, 14)

Mitä on musiikkikäyttäytyminen? Ahosen (2004) mukaan musiikkikäyttäytymisenä pidetään kaikkia niitä toimintoja, jotka ovat suhteessa musiikkiin. Tämän seurauksena musiikkikäyttäytymisen alue on erittäin laaja-alainen ja kompleksinen. Muotoja ovat mm. musiikin kuuntelu, liikkuminen, tanssi, laulaminen, soittaminen, affektiiviset ja esteettiset reaktiot musiikkiin, improvisoiminen ja säveltäminen, musiikin tallentaminen nuotein, nuottien lukeminen ja musiikin analysoiminen. Tämä tukee ajatusta siitä, että musiikin oppiminen on hyvin monimuotoista. Myös erilaiset taidot musiikkitoimintojen hallitsemisessa vaihtelee. Tämä tarkoittaa sitä, että jokainen joutuu hallitsemaan erilaisia osa-alueita enemmän tai vähemmän. Esimerkiksi pianisti joutuu opettelemaan erilaisia ja eri tavalla asioita, kuin laulaja (instrumentin hallinta, nuotinluku yms.). Taitojen omaksuminen musiikkikäyttäytymisen kaikissa muodoissa edellyttävät oppimisprosessia, jonka avulla oppija voi hahmottaa uusia käsitteitä musiikin rakenteiden järjestäytymisestä. Oppimisprosessin myötä voidaan tehdä entistä tarkoituksenmukaisempaa musiikin havainnointia, tarkkailemista, jäsentelyä ja informaation tulkintaa. Ahosen mukaan tällainen oppiminen on perustavaa laatua musiikin oppimisen kannalta. (Ahonen, 2004, 13-14.)

Musiikkikäyttäytymisen ilmiön monimuotoisuutta tukee myös se, että musiikkikäyttäytyminen ei pysy samana vuosikymmenien välillä, vaan hakee jatkuvasti uusia muotoja. (Ahonen, 2004, 13-14.) Tähän monimuotoisuuteen kuuluu myös teknologian tuomat mahdollisuudet.

2.1 Formaali oppiminen

Oppimiseen johtavat kokemukset liitetään usein järjestettyyn eli formaaliin opetukseen. Tilastokeskus (2020) Määrittelee formaalin oppimisen (*formal learning*) seuraavasti: ”*formaalilla koulutuksella tarkoitetaan osallistumista koulujärjestelmän antamaan koulutukseen, joka tähtää tutkinnon suorittamiseen*”. Monelle länsimaalaiselle tämä on selkeä oppimisympäristö, johon olemme yhteiskunnassamme kasvaneet. Tässä muodossa oppiminen on ammattilaisten suunnittelemaa ja tavoitteena on esimerkiksi ylioppilastutkinto tai musiikin alalla musiikkiopis-

ton päättötodistus. Formaalin oppimisen synonyymina voidaan käyttää myös virallista oppimista. Nyyssölän mukaan se on tavoitteellista, institutionaalista, tutkintoon johtavaa sekä osa hierarkkista tutkintojärjestelmää. (Nyyssölä, 2008, 49.)

Musiikin kentällä edellä mainittu oppimismuoto on ollut keskeisemmässä roolissa klassisen musiikin opiskelussa, kuin populaarimusiikissa. Oppimista tapahtuu kuitenkin myös muualla kuin järjestetyssä opetuksessa tai oppilaitoksissa. Kuitenkin musiikin oppimiseen tarvitaan myös strukturoitua oppimista ja opetusta. Tämä nousee esiin varsinkin silloin, kun opetellaan ymmärtämään musiikin kieltä, elementtejä ja historiaa. (Ahonen, 2004, 14.)

Ahosen (2004) mukaan oppiminen jakautuu kahteen muotoon: implisiittiseen ja eksplisiittiseen. Eksplisiittisessä musiikin oppimisessa implisiittisesti (avaan implisiittisyyden käsitettä seuraavassa informaali oppimisen- luvussa 2.2) hankitut tiedot ja taidot viedään käytännöstä teoriaan. Eksplisiittinen oppiminen vaatii tietoisia ja harkittuja ponnistuksia oppimisen suhteen, joka perustuu pitkälle formaali oppimisen kouluorganisoituun muotoon. Tällöin oppimista ohjaa muun muassa opetussuunnitelma, joka taas määrittelee oppimisen tavoitteet, sisällöt ja työtavat. (Ahonen, 2004, 15.)

Soitonopetus perustuu hyvin pitkälle formaaliseen koulujen tarjoamiin muotoihin, jossa soittotuntien pituus vaihtelee aina 15 minuutista 60 minuuttiin. Tämän lisäksi tarjotaan musiikin hahmottamiseen perustuvia teorialunteja sekä yhteismusisointia. Opetushallituksen (2017) Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmassa on selvät tavoitteet soittotaidon kehityskaarelle. Laajan oppimäärän alla oppilaan on mahdollista kehittää musiikillisia taitojaan, rohkaistua luovaan ajatteluun ja tuottamiseen, tunnistaa omat musiikilliset vahvuutensa, kehittää itsetuntoa soittajana sekä kokea osallisuutta ja oppia ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvana ilmaisuna. (Opetushallitus, 2017.) Selkeät strukturoidut tavoitteet, on formaalin muodon etu soitonopiskelussa. Oppijalle voi tuottaa hankaluuksia toteuttaa yhtä täsmällistä oppimista itsenäisesti soitonopiskelun eli informaalin oppimisen tavalla. Monilla oppilailla saattaa innostus tulla esiin vasta kotona, kun löytää jotain itselleen mielenkiintoista. Sosiaalinen media voi siis tarjota opiskelua oppituntien ulkopuolella ja vielä useimmiten ilmaiseksi.

KUVIO 1. Formaali oppiminen

Formaalin ja informaali oppimisen välimuotona toimii nonformaali eli epävirallinen oppiminen. Tämä on virallisen oppimisen kaltaista toimintaa, mutta se ei johda viralliseen tutkintoon. Nonformaalilla tarkoitetaan myös osallistumista kurssimuotoiseen, muuhun kuin koulujärjestelmän mukaiseen tutkintoon johtavaan koulutukseen. (Nyyssölä, 2008, 49.)

KUVIO 2. Nonformaali oppiminen

Suomalaisessa opetuskulttuurissa nonformaalia oppimista tarjoaa esimerkiksi aikuiskoulutukseen keskittyneet tahot, työnantajan järjestämä tai kustantama henkilöstökoulutus, kansalais- ja aikuisopistojen harrastus- ja kielikurssit, ammatilliset täydennyskoulutuskurssit, autokoulu, tanssikoulu. (Tilastokeskus, 2020) Voidaan siis todeta, että monella suomalaisella on kosketuspintaa nonformaaliin oppimismuotoon.

2.2 Informaali oppiminen

Taannoin julkaistiin Yleisradion (2017) tuottama dokumentti *Tuhansien raitojen miehet*, joka kertoo suomalaisista studiomuusikoista. Videolla kitaristi Juha Björninen mainitsee, että mainitsee opiskelleensa soittoa ilman ainuttakaan soittotuntia. Viikossa hän vietti useamman tunnin radion edessä ja soitti sieltä satunnaisesti tulleiden kappaleiden päälle. Nykyisin Björnisen soittamat raidat (yli 4300 kappaletta) ovat viihdyttäneet suomalaisia jo useamman vuosikymmenen ajan. Tämä on esimerkkinä hyvin konkreettinen ja osoittaa sen, miten pitkälle ainoastaan informaali oppimisen tavalla hankittu soittotaito voi viedä.

Informaali oppiminen (*informal learning*) on formaalin oppimisen vastakohta. Tilastokeskuksen (2020) mukaan se on usein oppimistarkoituksessa tapahtuvaa toimintaa, joka on vähemmän

organisoitua tai jäsenettyä kuin muut koulutusmuodot. Tämä muoto ei sisällä oppilas-opettaja-asetelmaa, opetussuunnitelmaa, aikataulua, sisäänpääsyvaatimuksia eikä johda loppututkintoon (KUVIO 3). Silti informaali oppiminen voi olla hyvinkin tavoitteellista ja strukturoitua oppijan itsensä puolesta. (Tilastokeskus, 2020). Informaali oppimista kutsutaan myös nimellä arkipäivän oppiminen, arjen oppiminen tai jokapäiväinen oppiminen sekä englanninkielessä *every-day learning*. (Sallila & Vaherva, 1998b, 9)

Informaali oppiminen on vapaata ja oppimistilanne saattaa tapahtua missä vain. Sitä voi ohjata oma elinympäristö, perhe, ystävät, työpaikka tai arkielämä vapaa-ajalla. Se on itseohjattua oppimista sekä toimintaa, mutta ohjauksen tukena saattaa toimia perhe tai muu sosiaalinen konteksti. (Tilastokeskus, 2020.)

Informaali oppimiseen liittyy käsite implisiittinen oppiminen. Tällä tarkoitetaan ympäristössä tapahtuvien ärsykkeiden ja virikkeiden havainnointia. Implisiittinen oppiminen on vahvasti läsnä lapsen musiikillisessa kehityksessä. Ahonen (2004) mainitsee, että esimerkiksi lapsi ei tietoisesti pyri kehittämään musiikillisia taitojaan, rytmittäjää tai laulua. Silti taidot kehittyvät implisiittisesti esimerkiksi taustalla soivan musiikin tai mallioppimisen (esim. paljon soittavat tai laulavat sisarukset) avulla. (Ahonen, 2004, 14.)

Musiikin puolella informaali oppiminen on ollut yleisempää populaarimusiikin puolella. Kyseinen aihe on ollut tutkimusten suosiossa viimeisten vuosikymmenien aikana, sillä se on hyvin monipuolinen aihe. Aiheeseen on perehtynyt musiikkipedagogi Lucy Green (2001 & 2008), joka on tutkinut kirjassaan *How Popular Musicians Learn* muun muassa miten populaarimusiikot kehittävät soittotaitoansa ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Green korostaakin yhteisöllisyyden ja vertaisoppimisen tärkeyttä itsenäisessä musiikin opiskelussa. (Green, 2001, 79-84.) Vertaisoppimisessa esikuvilla on suuri vaikutus. Lapsi ei ainoastaan kopio näkemänsä aikuisen tapoja, vaan ottaa myös oppia niistä taidoista, mitkä hän kokee hyödyllisiksi. Sama pätee myös musiikissa. (Green, 2001, 60). Greenin (2001) mukaan nuoret pojat perustavat herkemmin bändin, sillä esikuvat edustavat samaa sukupuolta. Myöhemmin myös tytöt ovat kokeneet saman. (Green, 2001, 79-84).

Informaali oppimiselle olennaista on se, että se ei ole sidoksissa mihinkään ohjaukseen. Tämä saattaa myös tuoda haasteita oppijalle, sillä helposti keskittyy vain oman mukavuusalueen sisällä oleviin harjoitteisiin tai musiikkityyleihin. Phil Jenkins (2011) on tutkinut aihetta ja hänen mukaansa olisi hyvä kulkea formaalin ja informaalin oppimisen keskitietä. Myös korvakuulolla

soittaminen on suuressa roolissa informaalissa muodossa. Tässä Jenkins pitää haasteena rajoitumista tiettyyn mielimusiikkiin, jonka vuoksi moni muu tyyllilaji voi jäädä huomioimatta. (Jenkins, 2011, 190-191.) Tätä Green pitää soittotaidolle kehittävänä haasteena. (Jenkins, 2011, 197.)

KUVIO 3. Informaali oppiminen

Erilaiset oppimisympäristöt ovat vahvasti sidoksissa informaali oppimiseen. Uusimpana on teknologian mahdollistavat verkko-oppimisen ympäristöt ja median tuottamat sisällöt. Mediaa oppimisympäristönä käsitellen tarkemmin luvussa 3.2.4.

2.3 Verkko-oppiminen

Verkko-oppiminen on verkossa tapahtuvaa opiskelua. Sitä kutsutaan myös nimillä, *e-oppiminen*, *e-opetus* tai vastaavilla ruotsinkielisellä termillä *e-lärande* sekä englanninkielisillä *e-learning* tai *online learning*. (Sanastokeskus, 2019.)

Verkko-opiskelussa hyödynnetään tietoverkkoa ja teknologiaa. Verkko voi olla jonkin yhteisön tai organisaation oma sisäinen tietoverkko (*intra*) tai yleisesti internet. Verkkoa käytetään opetuksessa ja oppimisessa vuorovaikutukseen, sekä tiedon jakamiseen ja hankkimiseen yli rajojen. (Järvinen, 2006). Tilastokeskuksen (2017) mukaan 71 prosenttia 16-24-vuotiaista ja 43 prosenttia 25-34-vuotiaista on käyttänyt opiskelua tukevaa verkko-opiskelumateriaalia. (Tilastokeskus, 2017)

Mitkä ovat verkko-opiskelun hyödyt? Clarken (2004) mukaan e-oppimisessa suurin vastuu jää opiskelijalle itselleen, sillä opiskelijan täytyy oppia hyödyntämään samaansa informaatio itsenäisesti. Toisena etuna Clarke näkee e-opiskelun vapauden. Oppija saa itse valita ajan, paikan ja tahdin opiskelulle. (Clarke, 2004, 22-23.)

Tutkimukseni pääaiheena on sosiaalinen media ja millainen oppimismuoto soveltuu parhaiten sosiaaliseen mediaan? Sosiaalista mediaa käytetään pääosin mobiililaitteiden avulla, joita ovat esimerkiksi älypuhelimet tai tablet-tietokoneet. Osuvin oppimismuoto on mobiilioppiminen (*mobile learning* tai *m-learning*), joka on suhteellisen uusi sekä laaja käsite. Yksinkertaisesti se

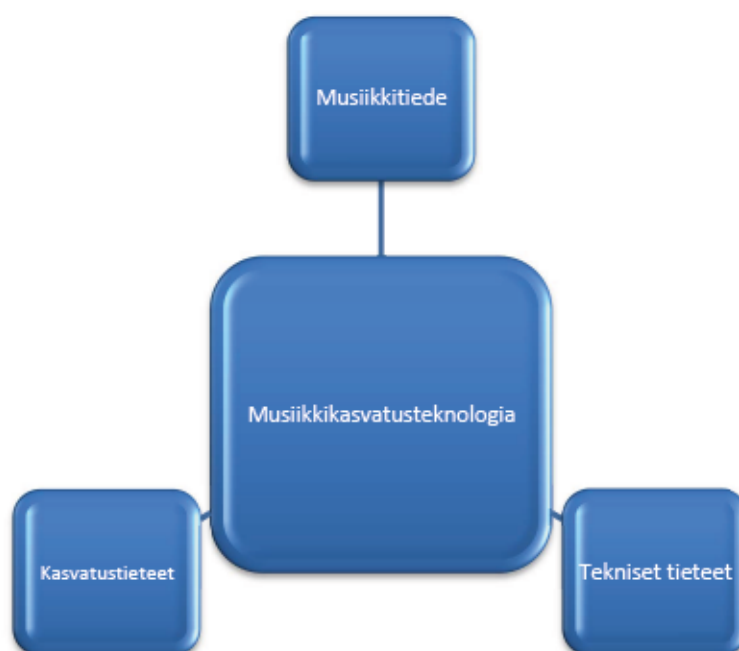
tarkoittaa mobiililaitteen avulla tapahtuvaa oppimisprosessia sisällön ja oppijan välillä. (Crompton, 2013, 3.)

Mobiilioppimista on tutkittu myös muusikin opettamisen kentällä. Ojalan & Salavuon (2006) mukaan mobiililaitteiden avulla tapahtuvat musiikilliset prosessit, ovat helpottaneet musiikillista toimintaa, kuten säveltämistä, äänimaisemien tuottamista tai soittamista. Aloittelijan on helpompi kokeilla uutta soitinta virtuaalisen version avulla, sillä heti ei vaadita soittoteknistä taituruutta. (Ojala & Salavuo, 2006, 87.)

Juha Ojala (2006) puhuu myös termistä musiikkikasvatusteknologia (*music education technology*) saman nimisessä teoksessa. Suomenkielessä termi on ollut hyvin nuori ja vakiintumaton (Pohjanporo, 2003, 50-53). Yleensä musiikkikasvatusteknologialla tarkoitetaan koulutusteknologian (*education technology*) soveltamista musiikin opetukseen ja oppimiseen (Ojala, 2006, 15).

Musiikkikasvatusteknologia sisältää kolme eri tieteenalaa: musiikki, kasvatustieteet ja tekniikka, joita voidaan pitää musiikkikasvatusteknologian emotieteinä. Näiden alakategorioina ovat musiikkitiede, musiikkikasvatusteknologia, musiikkiteknologia. Kasvatustieteiden osa-alueelta musiikkiteknologiaan lukeutuu kasvatustieteet ja tekniikan puolelta tekniset tieteet, johon kuuluu mm. koulutusteknologia. (Ojala, 2006, 20.) Seuraavalla sivulla kuvio (KUVIO 4) ilmentää Ojalan musiikkikasvatusteknologian kolminaisuutta.

KUVIO 4. Musiikkikasvatusteknologian kolmisoppi. (Ojala, 2006, 20)

Ojalan (2006) mukaan musiikkikasvatusteknologian tarkoitus on tutkia ja kehittää musiikkikasvatuksen tapoja, välineitä ja menetelmiä. Tämä tarkoittaa, että tutkimus- ja kehitystyön painopiste on pääosin tieto- ja viestintäteknisin välinein tapahtuvassa musiikkikasvatuksessa. Jos musiikkikasvatuksen innovaatioita katsotaan suuremmassa kuvassa, niitä ovat olleet kaikki ne työvälineet ja niitä hyödyntäneet toimintatavat, joita olemme musiikkikasvatuksen parissa käyttäneet. (Ojala, 2006, 20.)

Musiikkikasvatusteknologia on hyvin monimuotoinen käsite, jonka vuoksi on hyvä pohtia mitä se on ja mitä se ei ole. Se on koulutusteknologian osa-alue, jonka tutkimus- ja kehitystyö vastaa musiikin tarpeisiin. Saman aikaisesti se on musiikkiteknologian osa-alue, joka taas vastaa pedagogisiin kysymyksiin ja vastaavasti se on myös musiikkikasvatustieteen teknologiaan suuntautunut osa-alue. Musiikkikasvatusteknologia ei ole sama asia, kuin musiikinopetuksen työvälineet, työkalut, laitteet, äänitekniikka ja ohjelmat, kuten menneiden vuosien säveltapailu- tai musiikinteoriadrillit. Tämän sijaan sen tarkoitus on kehittää ja tutkia kaikkia näitä sekä niiden työtapoja. (Ojala, 2006, 20.)

Helposti voidaan sekoittaa musiikkikasvatusteknologia perinteisen musiikkikasvatuksen korvaamiseen teknologian avulla. Sen tarkoitus ei kuitenkaan ole korvata mitään, vaan kehittää ja

etsiä uusia opettamisen ja oppimisen muotoja. Se ei ole myöskään sidoksissa tiettyyn musiikkityyliin tai, että sillä opetettaisiin esimerkiksi vain teknomusiikin tekemistä. Ojalan (2006) mukaan musiikkikasvatusteknologia ei ole musisoivien, musiikkia opettavien tai sitä oppivien ihmisten korvaamista koneilla vaan musiikin opettamiseen ja oppimiseen liittyvien uusien toimintatapojen tutkimusta, kehittämistä, opiskelua, haltuunottoa, kasvamista. Kun tämä palvelee hyväksi havaittuja päämääriä, voidaan sen sanoa olevan myös sivistystä. (Ojala, 2006, 21.)

Kun musiikkikasvatusteknologia suhteutetaan tutkimuksen aiheeseen voidaan sanoa, että sosiaalinen media soitonopiskelussa on yksi musiikkikasvatusteknologian luoma oppimisympäristö ja siitä kehittynyt osa-alue.

2.3.1 Opiskeleminen etänä

Verkko-opetus tai -opiskelu mielletään myös etäopiskeluna (*distance education tai distance learning*). Tämä muoto alkoi yleistymään 1990-luvulla eri maanosissa ja kaikissa oppilaitoksissa aina peruskouluista yliopistoihin saakka. Farhad Saba (2003) mainitsee *Handbook of Distance education* teoksessa, että etäopiskelun kehittäjinä on toiminut eurooppalaiset, australialaiset sekä kanadalaiset. (Saba, 2003, 3.)

Ruotsalaisen tutkijan Börje Holmbergin (1992) mukaan etäopetus antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilölliseen opiskeluun. Opiskelija ei kuitenkaan jää yksin, sillä etäopiskelussa myös perinteinen keskustelumalli on läsnä erilaisessa muodossa. Reflektointia oppijan, opiskelijan sekä mahdollisesti muiden opiskelijoiden välillä tapahtuu eri viestimien kautta, kuten esim. chat-keskustelu. Epäsuoraa keskustelua tapahtuu myös opetustilanteessa, jolloin opiskelijalle esitetään opittava asia ja tämä saa itsenäisen pohdiskelun aikaan. (Holmberg, 1992, 10.)

Mooren & Kearsleyn (2011) mukaan etäopetus on muodoltaan hyvin yksinkertainen. Opetus ja oppiminen tapahtuu eri paikoissa, mutta henkilöiden välillä on jokin tekninen laite, jonka avulla visuaalinen ja audiovisuaalinen kommunikointi ja vuorovaikutus onnistuu. Tämä edellyttää myös tekniikan hallintaa ja toimintaa. (Moore & Kearsley, 2011, 1-2.) Tänä päivänä, kun puhutaan paljon ekologisuudesta, myös etäopiskelu on yksi tapa säästää luontoa. Etäopiskelun myötä on ollut mahdollista saada suurempi opiskelijaryhmä oppimaan samanaikaisesti. Tämän vuoksi ei joka vuosi tarvitse rakentaa uusia kouluja tai luokkatiloja tilan puutteen vuoksi. (Keegan, 1996, 4)

Keväällä 2020 koko maapalloa kohtasi vakava epidemia COVID-19 eli koronavirus. Tämä ajoi monet maat vaikeaan tilanteeseen, jonka vuoksi jouduttiin sulkemaan kouluja ja muita julkisia palveluita. Jos tilanteesta pitää etsiä jotain positiivista, niin se mahdollisti nopean siirtymän etäopetuksen -ja opiskelun pariin. Suomessa suurin osa kouluista määrättiin antamaan etäopetusta, joka haastoi opettajat toteuttamaan opetuksen uudella tavalla. Opetustyössäni konservatorion pianonsoitonopettajana pohdin säännöllisesti opetuksen ajanmukaisuutta ja erilaisia vaihtoehtoja sen kehittämiseen. Sähköisen opetusmateriaalin tuottaminen ja opetusvideoiden tekeminen näissä olosuhteissa tarjosivat minulle luontevan mahdollisuuden uuden pedagogian testaamiseksi. Tämä ratkaisu osoittautui onnistuneeksi, ja jo seuraavan viikon aikana oppilaat opettelivat annetun läksyn ja palauttivat soittovideon. Tämän jälkeen pidimme palaute-tuokion videopuhelun välityksellä. Päädyin tähän opetusmenetelmään sillä reaaliaikainen pianonsoiton opetus on teknologisesti haastavaa esimerkiksi verkon hitauden tai äänen latenssin vuoksi. Seuraavassa kappaleessa kerron enemmän mm. etäopetuksen hyödyistä ja haitoista.

2.3.2 Teknologian hyödyt ja haitat

Verkossa tapahtuvaan opiskeluun liittyy paljon hyötyjä ja haittoja. Suurimpana tekijänä oppimistilanteen mahdollistajaksi on teknologia, jonka toimimiseen emme pysty aina luottamaan. Ojalan (2006) mukaan teknologia ja tekniikka on suomenkielessä nivoutuneet yhteen, vaikka sanoilla on aivan eri merkitys alkuperäisessä muodossaan. Tekniikka eli *techinikos* tulee kreikkankielestä ja on adjektiivi sanasta *techne*. Filosofin oppi-isän Aristoteleen mukaan *techne* tarkoittaa intellektuaalista hyvettä, jonka avulla joku esine voidaan valmistaa tai joku asia tehdä. Teknologian toinen osa eli *logos* taas tarkoittaa oppia, tietoa ja järkeä. Näin teknologia on siis oppi tai tieto, joka koskee tekniikkaa. Tämän avulla voidaan nostaa vettä kaivosta, soittaa pianoa tai opettaa musiikkia. Uudet tekniset välineet tuovat esiin uusia versioita vanhoista työkaluista ja toimintavoista. Teknologian välineet ovat hyödyttömiä, jos niitä ei osata käyttää tai voi tehdä mitään. (Ojala, 2006, 15-16.)

Musiikillinen toiminta tapahtuu vahvasti vuorovaikutuksen kautta. Ojalan (2006) mukaan myös suurin osa musiikillisesta oppimisesta perustuu vuorovaikutukseen (Ojala, 2006, 76). Teknologian haasteena on vuosikausien ajan ollut reaaliaikaisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen. Tähän suurimpana ongelmatekijänä on ollut internet-yhteyksien hitaus, audion eli äänen lähettäminen ja vastaanottaminen sekä reaaliaikainen kuvayhteys. Musiikin opettaminen on hyvin auditiivista ja sen vuoksi edellä mainittujen ongelmakohtien toiminta on ehdottoman tärkeää.

Tekniikka on kehittynyt ja audiovisuaalisen lähetyksen tekeminen on mahdollista kehittyneessä verkossa muun muassa LOLA (*low-latency*) -verkossa. Tämän viive on saatu jopa 60 millisekuntiin, kun esim. Skype-videopuhelupalvelussa viive on noin 125 millisekuntia. (Riley ym., 2016, 18)

Vaikka viiveaika on saatu puolitettua, se ei silti mahdollista yhtäaikaista musisointia. Viiveen tuottamat ongelmat ovat nousseet esille myös tämän kevään aikana tehdyssä etäopetuksessa. Sosiaalisessa mediassa kuten esimerkiksi YouTube-palvelussa kyseistä ongelmaa ei ole, sillä opetusvideot ovat ladattu palvelimelle, jolloin opetus ei tapahdu reaaliaikaisesti.

3 Mitä on media?

Nykyisessä yhteiskunnassa media on alati läsnä. Media on ottanut yhä vahvemman otteen ihmisten arjesta ja media tavoittaa ihmiset uskomattoman nopeasti. Media-sanan juuret kantavat latinankieliseen sanaan *medium*. Tässä sanassa yhdistyy merkittävästi sellainen ilmaisun tapa ja sosiaalinen yhteys, jossa ilmaisu on tuotettu, esitetty ja vastaanotettu. Media tarkoittaa myös välittäjää eli media toimii välineenä kahden viestittäjän välillä. Ennen teknisiä viestintävälineitä, on esimerkiksi teatterista puhuttu mediana. Medium tarkoittaa yksikkömuoto ja media monikkomuoto. Kuitenkin suomalaisessa kulttuurissa media käsittää molemmat muodot. Vuosien aikana eri mediatutkijat ovat määritelleet media-sanan joukkoviestimien ilmaisun tavaksi, tuotannoksi ja vastaanotoksi. (Kotilainen, 1999, s. 31.)

Media on ollut perinteisesti yhteisnimitys eri viestimille. Nämä voidaan jakaa neljään eri kategoriaan: perinteinen media, uusi media, analoginen ja digitaalinen media (Biocca & Levy, 1995; Kotilainen, 1999, 30). Perinteisesti olemme oppineet kasvamaan analogisen median, kuten kirjojen, sanomalehtien, radion ja television tuottaman sisällön ympärillä. Jo vuosituhaten alussa on tapahtunut perinteisen ja uuden median konvergenssi eli yhdentyminen. Nykyisessä muodossaan media sisältö tuotetaan digitaalisena, joka on nopeammin ihmisten tavoitettavissa (Kotilainen, 1999, 32.). Uuden median viestintävälineitä ovat olleet vuosituhaten alussa muun muassa tietoverkot eli internet ja CD-levy. Tekniikan kehittymisen myötä uutta mediaa edustaa tällä hetkellä mobiililaitteet ja niiden sisällä olevat sovellukset sekä sosiaalinen media. Median digitalisoituminen on johtanut siihen, että viestintä ei ole enää yksipuolista. Myös median ammattilaiset saavat kuluttajilta vastakaikua helpommin. Sosiaalinen media on mahdollistanut sen, että kenellä tahansa on mahdollisuus tuoda sanansa kuuluviin ja jakaa tekstinsä, kuvansa ja videonsa koko maailmalle. Mediasta on tullut moniäänistä. (Peda.net.)

Media on tuotu myös suomalaiseen koulutukseen ja opetussuunnitelmaan. Jo alimmilla luokkasteilla puhutaan mediakasvatuksesta. Avaan tarkemmin median ja kasvatuksen yhteyttä sekä näkökulmaan tutkimukseni luvussa 3.2 *Mediakasvatus*.

3.1 Media- ja teknologiapohjaisen opetuksen tutkimushistoria

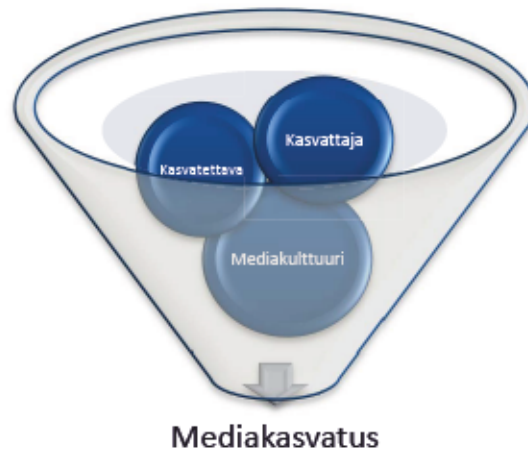
Varsinaisesti sosiaalisen median käyttöön pohjautuvaa oppimistutkimusta ei tiettävästi ole tehty suomalaisissa yliopistoissa tai korkeakouluissa. Sosiaalista mediaa on tutkittu opetuskäytössä, mutta pääpaino on ollut luokanopettajien työvälineenä tai pedagogisena välineenä. Tutkimukset ovat keskittyneet enemmän kaupalliseen alaan, jolloin mm. yritysten markkinointi strategiaa (Nikkanen, 2019).

Sen sijaan opetuksen hyötyjä ja haittoja on tutkittu etäopetuksen kentän kautta. Suomalaisista tutkimuksista yksi on ollut *Musiikin opetus ja tutkimus verkossa (MOVE)*, joka keskittyy pääasiassa suomalaiseen musiikin teknologiapohjaiseen opetukseen (Ruippo, 2015). Aiemmassa kappaleessa mainittu ruotsalainen tutkija Börje Holmberg on ollut edelläkävijä etäopetukseen pohjautuvassa tutkimuksessa. Hänen ensimmäinen teoksensa *On the methods of teaching by correspondence* (1960) julkaistiin jo 1960-luvulla. Myöhemmin Holmberg on jatkanut etäopetuksen tutkimista ja kirjoittanut kymmeniä kirjoja aina 1970-luvulta 2000-luvun alkuun saakka.

Myös Suomessa on tehty paljon tutkimuksia musiikkikasvatuksen ja teknologian yhdistämisestä. Tästä hyvänä esimerkkinä Juha Ojalan ym. (2006) toimittama *Musiikkikasvatusteknologia*.

Tutkimusta tehdään edelleen ja uusia oppimisympäristöjä luodaan myös perinteiseen musiikkikasvatukseen. Suomalaiset musiikinopettajat Mikko Myllykoski ja Pietu Halonen ovat kehittäneet ja esitelleet vuonna 2019 musiikin uusia oppimisympäristöjä suomalaisille kouluille. Se sisältää muun muassa sähköistä oppimateriaalia, työkaluja ja fyysisiä oppimisympäristöjä. Myllykoski on myös kehittänyt Musatorni-nimisen säädettävän ergonomisen työaseman, jota voi muokata mm. iPad-pohjaiseen musiikin oppimiseen midi-kosketinsoittimien avulla.

3.2 Mediakasvatus

KUVIO 3. Mediakasvatus (Kupiainen & Sintonen, 2009, 31).

Mediakasvatusseuran (2020) mukaan mediakasvatuksen (*media education*) tarkoitus on vahvistaa ja edistää kaikenikäisten, lasten, nuorten sekä aikuisten valmiuksia ja taitoja mediakulttuurissa elämiseen. Tämän tarkoituksena on tukea yksilön kriittisyyttä median tuottamaan sisältöön sekä oppia medialukutaitoa. (Mediakasvatusseura, 2020.) Tieteenalana mediakasvatus on moninainen, monitieteinen ja -käytäntöinen ilmiö, joka on jatkuvan muutoksen alla. Käsitteenä se on hankala määritellä, sillä se saa sisältönsä erilaisista mediakasvattajien tulkinnoista monissa eri oppiympäristöissä, koulussa, kotona, harrastuksissa ja muissa formaaleissa sekä informaaleissa kasvatusympäristöissä. (Kupiainen & Sintonen, 2009.) Tutkimuskohteena mediakasvatus on kasvatus- ja viestintätieteellinen sekä poikkitieteellinen tutkimusalue. (Mediakasvatusseura, 2020.)

Mediakasvatuksen kehityshistorian vaikuttavampana maana pidetään Englantia, missä sen historia ulottuu jopa 1930-luvulle saakka. Tuona aikana mediakasvatuksen tarkoituksena oli opettaa kriittisyyttä massamedioita kohtaan, hyvää makua ja sensitiivisyyttä sekä sitä, miten voidaan välttyä niiden negatiivisilta vaikutuksilta. (Sintonen, 2001). Mediakasvatus jakaantuu myös monen nimekkeen alle eri maanosissa. Esimerkiksi brittikulttuurissa puhutaan mediakasvatuksesta, amerikkalaisessa ja kanadalaisessa medialukutaidosta (*media literacy*, vrt. *amerikkalainen critical viewing skills*), Saksassa mediakompetenssista ja pohjoismaissa mediapedagogiikasta. Kuitenkin suomalaisessa kulttuurissa on ryhdytty käyttämään mediakasvatus-käsitettä, joka perustuu alan ensimmäiseen Ritva-Sini Härkösen (1994) väitöskirjaan. (Kotilainen, 1999, s.33)

Suomalaisessa opetushistoriassa mediakasvatusta lähdettiin alun perin rakentamaan viestintäkasvatuksen yläkäsitteen alle. Suomalaisessa peruskoulussa mediakasvatus on ottanut yhä suurempaa asemaa opetuksessa ja opetussuunnitelmassa. Jo vuodesta 1994 peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa on ollut otsikko mediakasvatuksesta. (Opetushallitus, 1994.) Nykyisin mediakasvatusta opetetaan jo 1-2 vuosiluokilla, jonka tarkoituksena on oppia tulkitsemaan ja tuottamaan mediasisältöjä, sekä ymmärtämään sitä kulttuurisena ilmiönä. (Opetushallitus, 2014, 13.4.1)

3.2.1 Mediasuhde

Mediakasvatus tukee oman mediasuhteen muodostumista. Mediasuhde perustuu henkilökohtaisiin kokemuksiin, minkä mukaan ihminen luo suhteensa mediasisältöjen ja median käyttöön liittyvien tunteiden, suhtautumistapojen ja mieltymysten mukaan. Suhde ei pysy samanlaisena ikuisesti vaan erinäiset kokemukset ja keskustelut muokkaavat suhdetta mediakulttuuriin ja -ympäristöihin. (Mediakasvatusseura, 2020.)

3.2.2 Medialukutaito

Medialukutaito (*media literacy*) ei tarkoita ainoastaan tapaa tuottaa mediaan liittyvää sisältöä. Mediataitojen pääkohtana on medialukutaito. Kupiaisen & Sintosen (2009) kirjassa *Medialukutaito, osallisuus ja mediakasvatus* määritellään medialukutaito seuraavasti: ”Tämän taidon omaava henkilö ymmärtää ja hyödyntää mediakulttuurisia ilmiöitä medialukutaidotonta laajemmin, syvemmin, yhteisöllisemmin ja eettisemmin.” Heidän mukaansa myös suomenkielinen medialukutaito on terminä ontuva, sillä lukutaito mielletään kirjallisen tekstin omaksumana. Lukutaitoon ei yksiselitteisesti liity ainoastaan median sisällön lukeminen, sillä sisältöä tulisi analysoida myös visuaalisuuden ja audiovisuaalisuuden kautta. Medialukutaidon tilalla puhutaan myös muista käsitteistä, kuten esimerkiksi mediakielitaito, mediakompetenssi, mediataju tai mediataito. (Kupiainen & Sintonen, 2009, 29-35.)

Mediataito kattaa hyvin monipuolisesti koko mediaan liittyvän sisällön ymmärtämisen. Siihen kuuluu mediatuottaminen, sisältöjen tulkinta, medialaitteiden käyttötaidot, tiedonhaku, media-kriittisyys, mediavälitteisesti viestintätaidot, vaikuttaminen sekä sosiaaliset ja poliittinen osallisuus. Vahvat mediataidot tukevat yksilön autonomiaa ja kehittävät kriittistä sekä luovaa ajattelua. (Mediakasvatusseura, 2020.)

3.2.3 Mediakulttuuri

Mediakulttuurista voidaan erotella kaksi sanaa media ja kulttuuri. Kuten media sanan juuret juontavat latinaan, niin myös kulttuurin. Sana on *"cultura"*, jonka kantasanana toimii verbi *"colere"*. Se tarkoitti aikoinaan jossakin asumista, viljelyä, suojelemista ja palvontaa. (Lehtonen, 1994, 46-47; Fornäs, 1998, 167; Kupiainen, 2005, 73). Tällainen vaikutus on kulttuurilla ja medialla edelleen. Vaikutetaan tiettyssä paikassa, viljellään uusia kulttuurivaikutuksia, suojelemaan vanhoja kulttuureita tai tehdään ne tietosiksi nykyiselle yhteiskunnalla sekä palvotaan kulttuurissa vaikuttavaa henkilöä.

Kun kulttuuria katsotaan isossa kuvassa, se merkitsee aktiivista osallistumista, jonka avulla ihmiset luovat yhteiskuntansa ja identiteettinsä. Kulttuuri muovaa meitä yksilöinä, joka taas tuo esille ja kehittää mahdollisuuksia puhua ääneen, toimia ja olla luova (Kellner, 1995, 10). Mediakulttuuri on osa näitä kehityskulkuja, vaikka on suhteellisen uusi käsite. Tähän lienee syynä se, miten paljon ihmiset viettävät aikaa eri medioiden äärellä. Kellnerin (1995) mukaan mediakulttuuri on hallinnut ihmisten arkea, joka vaikuttaa suoranaisesti muun muassa ihmisen luovuuteen ja omaehtoiseen toimimiseen. (Kellner, 1995, 11.)

Mediakulttuuri on myös globaalia ja myös taloudellisesti merkittävää liiketoimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan sosiokulttuurien eri ilmiöihin (Mediakasvatusseura, 2020).

3.2.4 Media oppimisympäristönä

Oppimisympäristöihin on alettu kiinnittämään yhä enemmän huomiota viimeisten vuosikymmenien aikana. Oppiminen ei enää tapahdu ainoastaan luokkahuoneessa opettajan ja opiskelijan välillä, sillä jo luokkahuoneen sisällä saattaa olla jo useita eri oppimisympäristöjä. Formaalisissa koulutuksissa on alettu kiinnittämään huomiota oppimisympäristön laajuuteen ja nykyisin opetuksessa hyödynnetään edellä mainittua luokkahuoneen sisäistä dynamiikkaa, sosiopedagogisia kulttuureja, fyysisiä oppimisympäristöjä (esimerkiksi, leikkikentät, koulunpihat yms.) sekä virtuaali- ja verkko-oppimisympäristöjä. (Nyyssölä, 2008, 46.)

Nurmen & Jaakkolan (2002) mukaan oppimisympäristöjä voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta: perinteinen koululähtöinen oppiminen tai laajempi oppimisen konteksti. Oppimisympäristöön voidaan luokitella seuraavat tekijät: oppijat, opettajat (tai ohjaajat), oppimistehtävät (oppimisongelmat), tietolähteet ja muut työvälineet esim. tietokoneet, muistiinpanovälineet tai kirjat. (Nyyssölä, 2008, 46.) Oppimisympäristöä tarkastellessa on tärkeä kiinnittää huomio

oppijaan ja ihmisiin. Lopulta oppija itse luo omat käsityksensä oppimisympäristöstä, johon vaikuttavat ihmisten välinen vuorovaikutus ja sosiaalisten yhteisöjen vaikutus. (Lehtinen, 2004, 50,55; Nyyssölä, 2008, 46)

Voiko median avulla oppia? Media tuottaa meille materiaalia taukoamatta ja suurin osa siitä on vähämerkityksistä, ohimenevää ja irrallista kohinaa, joka ei tuota oppimista. Kuitenkin osa median tuottamasta sisällöstä on merkityksellistä ja tukevat oppimista, kasvua ja sosiaalistumista. Medialähtöisessä oppimisessä korostuu sen informaali oppimisen luonne, kontekstuaalisuus ja ajatus siitä, että ihminen oppii jotain tekemällä. (Nyyssölä, 2008, 58, 62.)

Median kautta oppimiseen liittyy vahvasti tekemällä oppiminen ja sen merkitystä korostavat pragmatistit, joiden oppi-isä on amerikkalainen kasvatustieteilijä John Dewey (1859-1952). Kivisen & Ristelän (2003) mukaan oppiminen on toimintatapojen ja luontumusten (*habit*) muodostumista. Kaikkein ihmisen toimintaan ja oppimiseen liittyvissä asioissa tärkeintä on tarkoituksenmukaisuus. Ihmiset hankkivatkin suurimman osan elämänsä aikana opituista taidoista luontumusten varassa, mutta harvemmin täysin tietoisesti. (Kivinen & Ristelä, 2003, 6.) Edellä mainittuun tekemällä oppimiseen liittyy vahvasti myös mediapohjainen oppiminen. Dewey on käsitellyt pragmatismia oppimisessä. Kun medialähtöinen oppiminen liitetään pragmatistien tekemään oppimisen oppimiskäsitykseen, voidaan miettiä, onko median käyttö luonteeltaan aktiivista toimintaa? Jos vain katselet televisiota tai selaat sosiaalista mediaa, onko se aktiivista toimintaa ja oppimista? Ei välttämättä. Jos reflektoit aktiivisesti median tuottamaa sisältöä omassa mielessä tai lähiympäristön kanssa, niin se voidaan laskea aktiiviseksi oppimiseksi. (Nyyssölä, 2008, 59.) Oppija on itse vastuussa omasta aktiivisuudestaan muun muassa opetusvideota katsellessa. Kuitenkin esimerkiksi videolla tai applikaatiossa tapahtuva opettaminen ja ohjeet auttavat refleктоimaan omaa tekemistä.

3.2.5 Alustojen kestävyys

Media-alustat ovat jatkuvassa muutoksessa. Median eri sovellukset nousevat suureen suosioon, mutta hyvin usein alkuhuuman jälkeen käyttäminen laantuu, vähenee minimiin tai pysähtyy täysin. Sosiaalisen median kohdalla vanhemmat 2000-luvun alussa toimineet kanavat ovat sulkeutuneet tai hyvin vähäisellä käytöllä. Musiikin kentällä yksiä tärkeimpiä kanavia oli esimerkiksi yhdysvaltalainen MySpace sekä suomalainen Mikseri.net. Molemmat olivat suosittuja

alustoja musiikintekijöille, jotka jakoivat kappaleitaan mediassa ja saivat niiden kautta näkyvyyttä. Myöhemmin musiikissa käyttöön ovat tulleet esimerkiksi YouTube, Spotify, Facebook ja Instagram, joissa kaikissa voidaan jakaa ja mainostaa omia tuotoksiaan.

Alustojen kestävyyttä kuvastaa hyvin pelimaailmaan kuuluva Nintendo Wii-laite, joka nousi suuren suosioon kodeissa sekä yhteisöissä. Wii-konsolin on tutkittu olevan jopa hyödyksi vanhemmalle väestölle. Tätä on tutkittu muun muassa Metropolian ammattikorkeakoulussa Paajanen ym. (2015) otsikolla *Pelaamisen hyödyt ikäihmisille*. Wii-konsoli ei kuitenkaan ollut ikäinen, sillä sitä valmistettiin vuosina 2006-2013. Vaikka median tuottamista sovelluksista tai konsoleista olisi hyötyä opiskelulle tai hyvinvoinnille, ne eivät välttämättä tarjoa elinikäistä oppimisympäristöä.

3.3 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on ollut viime vuosina suuri puheenaihe erinäisissä yhteyksissä, aina kahvipöytäkeskusteluista politiikkaan saakka. Sosiaalinen media on käsitteenä hyvin laaja ja siihen kuulu lukematon määrä käyttäjiä, sovelluksia ja palveluita. Järjestelmiä ja palveluita on mahdotonta listata sillä käyttäjiä ja alustoja ilmestyy jatkuvasti lisää.

Ensimmäisen kerran sosiaalisen median voima tuli selväksi maailmalle traagisessa Tapaninpäivän tsunamissa vuonna 2004. Tietoja uhreista ja henkiin jääneistä lähetettiin erinäisten sosiaalisen median alustojen välityksellä, kuten YouTube-videoiden, blogien, pikaviestimien ja tekstiviestien avulla. Normaali massamedia ei millään kyennyt vastaavanlaiseen median jakamiseen.

Eija Kalliala & Tarmo Toikkasen (2009) teoksessa *Sosiaalinen media opetuksessa* määritellään sosiaalinen media prosessiksi, jossa yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä sisältöjen, yhteisöjen ja verkkoteknologian avulla. Sisältö koostuu käyttäjien tuottamasta sisällöstä (*user generated content, community created content*), vertaistuotannosta (*peer production*) ja käyttötuotannosta (*produsage: producing+usage*) eli sisällön tuoton ja käyttämisen sekoittuminen. Ihmisten merkitys pelkästä kuluttajasta on muuttunut tuottajakuluttajaksi (*prosumer: producer+consumer*). Tuottajakuluttajan lisäksi ihmiset ovat pro-harrastajia (*proam: professional+amateur*), jotka harrastuksenaan tuottavat ammattitasaista sisältöä sosiaaliseen mediaan. (Kalliala & Toikkanen, 2009, 17-18.)

Sosiaalisen median alla voidaan puhua myös käsitteestä web 2.0, jonka on alun perin luonut Tim O'Reilly. Tämä tarkoittaa osalle ihmisistä teknologista murrosta ja toiset taas käyttävät sitä kattokäsitteenä verkossa tapahtuneelle menestyneille toimintamalleille ja konsepteille. Yhteisöihin liittyy sosiaalinen verkko, mikä korostaa sosiaalisen mediaan liittyvää kulttuurista muutosta. Sen alle menevät käsitteet vertaismedia ja osallistava media, joka taas viittaa käyttäjien sisällöntuotantoon. (Kalliala & Toikkanen, 2009, 18.) Suomessa tehdyssä tutkimuksessa *Social Media Roadmaps* (Ahlqvist, Bäck, Halonen, Heinonen, 2008, 14) määrittellään sosiaalisen median muodostuvat kolmesta tekijästä: ihmiset, teknologia ja sisältö:

KUVIO 4. (Ahlqvist, Bäck, Halonen & Heinonen, 2008, 14)

Ihmiset ja sisältö eivät voisi kohdata samalla tavalla ilman tekniikkaa. Sosiaalisella mediallylla tarkoitetaan ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta sekä sisällön luomista, jakamista, vaihtoa ja kommentointia virtuaalisissa yhteisöissä ja verkostoissa (ks. Toivonen, 2007). (Ahlqvist ym., 2008, 14.)

3.3.1 Sosiaalisen median käsitteet

Uudenlaisella pelikentällä pelaaminen vaatii aina oman aikansa, jotta siihen tottuu. Sosiaalinen media on myös yksi uudenlaisista pelikentistä, joka sisältää uusia sääntöjä ja termejä. Sosiaalisessa mediassa toimimisen edellytyksenä on ymmärtää sen käyttöliittymiä ja siihen sisältyviä käsitteitä. Tutkimuksen aihe on sen verran tuore, että kaikille käsitteille ja aiheille ei löydy validia tieteellistä kirjallisuutta. Tämän vuoksi avaan seuraavalla sivulla olevassa taulukossa omin sanoin muutamia tässä tutkimuksessa ilmenneitä käsitteitä.

TAULUKKO 1. Sosiaalisen median käsitteitä

Käsite	Määritelmä
Profiili	Järjestelmään luotava käyttäjätili, jonka avulla voi mm. julkaista, seurata ja kommentoida eri alustojen sisältöä.
Tilaaaja/Seuraaja	Käyttäjätilien tarkoituksena on hankkia itselleen tilaajia tai seuraajia, joiden myötä suosio kasvaa. Mitä enemmän tilaajia, sitä enemmän markkina-arvoa.
Tutorial	Suomeksi opas tai opasohjelma. Sosiaalisessa mediassa useimmiten videopohjainen opastusvideo, jonkun asian tekemiseen. Esimerkiksi ”Kuinka soitetaan G-duuri kitaralla”.
Kanava	Profiilin alle tuotetaan materiaalia, josta muodostuu vähitellen kanava. Kanava voi sisältää tietynlaista materiaalia, esim. soitto-opetusvideoita.

3.3.2 Sosiaalisen median oppimisalustat

Opetushallituksen (2016) mukaan sosiaalinen media on ilmiö, joka sulautuu lähes kaikkeen inhimilliseen toimintaan. Sosiaalinen media ei ole ainoastaan esittämisen väline projektorin tai piirtoheittimen tavoin eikä myöskään pelkkä viestintäväline sanomalehden tai puhelimen tavoin. Sosiaalinen media antaa oppijalle monia mahdollisuuksia, esimerkiksi vuorovaikutusvälineitä, yhdessä tekemisen apuneuvoja, omille tuotoksille julkaisun ja jakamisen tilaa, avoimia paikkoja, tilaa verkostoitumiselle ja paljon muuta. Sosiaalinen media antaa myös erityistä tukea

tarvitseville oppilaille oppimisympäristöjä ja toimii hyvin eriyttävänä alustana. (Opetushallitus, 2016.)

Oppimisalustat ovat useimmiten verkko- tai applikaatiopohjaisia sivustoja. Sosiaalisen median alustoja on lukematon määrä, mutta käsittelen tutkimuksessani ainoastaan esille nousseita oppimiskanavia. Alla oleva taulukko kertoo tämän tutkimuksen keskeisistä sosiaalisen median kanavista:

TAULUKKO 2. Sosiaalisen median kanavat

Kanava	Määritelmä
YouTube	Vuonna 2005 perustettu videopalvelu, jossa voi jakaa omia sekä katsoa ja kommentoida muiden käyttäjien videoita.
Instagram	Ilmainen kuvien ja videoiden jakopalvelu, joka on avattu vuonna 2010. Palvelussa voidaan jakamisen lisäksi seurata profiileja sekä kommentoida julkaisuja.
Facebook	Vuonna 2004 perustettu mainosrahoitteinen yhteisöpalvelu. Sivustolle luodaan oma kuvallinen käyttäjäprofiili, jonka avulla voit pitää yhteyttä ystäviin tai liittyä erilaisiin yhteisöihin ja saada tietoa esim. tapahtumista, tuotteista tai palveluista.
Rockway	Suomalainen maksullinen internetissä toimiva musiikinopetus- ja oppimispalvelu, jossa pääasiassa suomalaiset ammattimuusikot toimivat opettajina. Rockway-palvelu tarjoaa oppia soittamisesta säveltämiseen sekä tuottamiseen.

On hyvä muistaa, että edellä mainittujen tutkimuksen keskeisimpien alustojen lisäksi soitonopetusta ja materiaalia on tarjolla monessa paikassa. Verkko-oppimista tarjotaan erinäisten maksullisten ja ilmaisten kurssien muodossa. Yksi tämän kaltainen alusta on *MOOC* eli *Massive open online course*. Kurssien tarkoituksena on tarjota kaikille laadukkaita, avoimia ja ilmaisia verkkokursseja. Ensimmäiset MOOC-kurssit pidettiin jo 1990-luvulla. Tämän alustan etuna pidetään kurssien vapautta verraten perinteiseen akateemiseen koulutukseen. Suomessa MOOC-kursseja tarjoaa Helsingin yliopiston tietojenkäsittelylaitos sekä Aalto-yliopisto. (MOOC.fi, 2020)

Toinen mittava verkkokurssien alusta on yhdysvaltalainen vuonna 2006 perustettu *Khan Academy*. Tämän yrityksen tarkoituksena on tarjota maksuton maailmanluokan koulutus kaikille kaikkialla. Tärkeimpänä on kuitenkin se, että MOOC ja Khan Academy käyttävät sosiaalisen median palveluita, esim. YouTube ja Facebook opetusvideoiden levittämiseen omien sivujen lisäksi. Khanin perustaja Salman Khan on aloittanut uransa jakamalla opetusvideoita juuri YouTubea kautta.

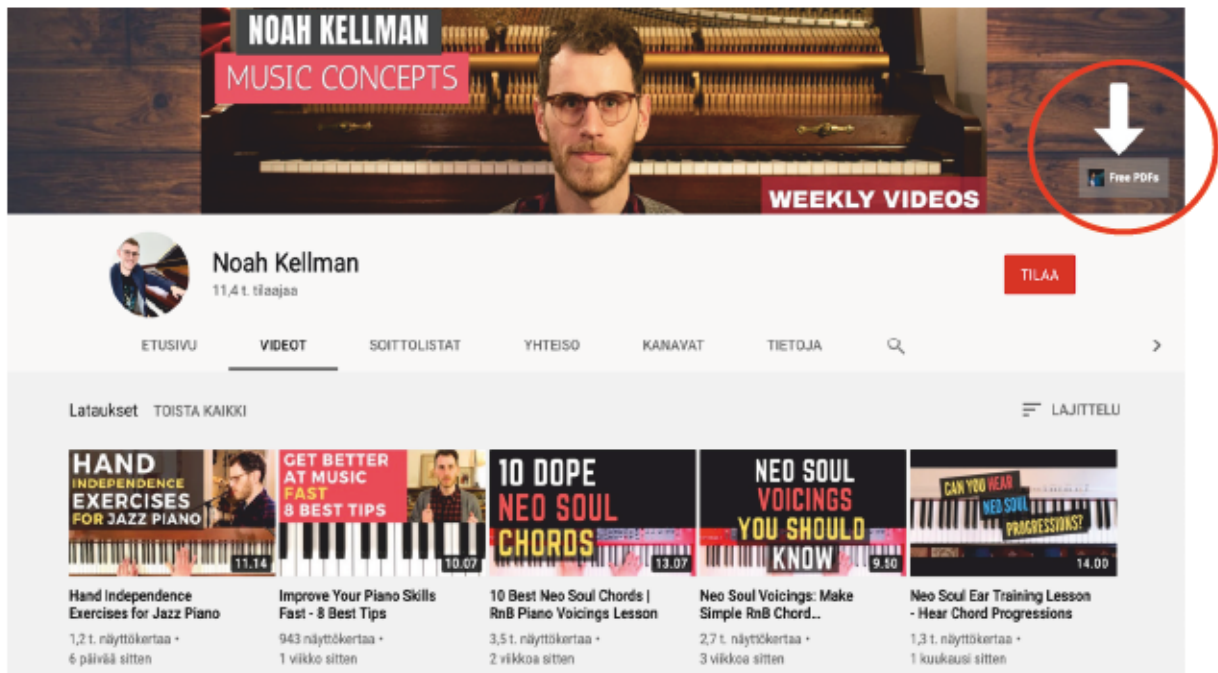
3.3.3 Sosiaalisen median opetusmateriaali

Internetiin on alusta asti kuulunut sosiaalinen kollektiivisuus ja kommunikoinnin mahdollisuus. Ripeän kehityksen myötä sosiaalinen media on tullut vahvasti mukaan myös koulumaailmaan. Suomalaiset opettajat ovatkin hyödyntäneet tieto- ja viestintäteknikkaa eli tv:tä ja sen taitoja opetuksessaan internetin kehityksen rinnalla. Nyt myös sosiaalinen media on otettu mukaan. Tämä sopii hyvin PBL- eli ongelmalähtöiseen oppimiseen (*public based learning*). (Hintikka, 2008.)

Viimeisen vuosikymmenen aikana myös sosiaalisessa mediassa on ryhdytty jakamaan opetusmateriaalia, joka on useimmiten täysin ilmaista. YouTube on yksi suurimmista tiedonjaon portaaleista sen helppouden ja saantitavan vuoksi. Tässä tutkimuksessa haastattelussa YouTube oli vahvasti esillä ja tämän vuoksi halusin tuoda muutaman visuaalisen esimerkin esille.

Olin tutkimukseni tiimoilta yhteydessä Instagramin yksityisviestien avulla yhdysvaltalaiseen pianisti, säveltäjä ja sisällöntuottaja Noah Kellmaniin. Halusin tuoda kanavan esille, sillä olen itse seurannut hänen toimintaansa jo muutaman vuoden ajan eri sosiaalisen median palveluissa. Kellman antoi minulle luvan käyttää materiaaliaan esimerkkinä tutkimuksessani.

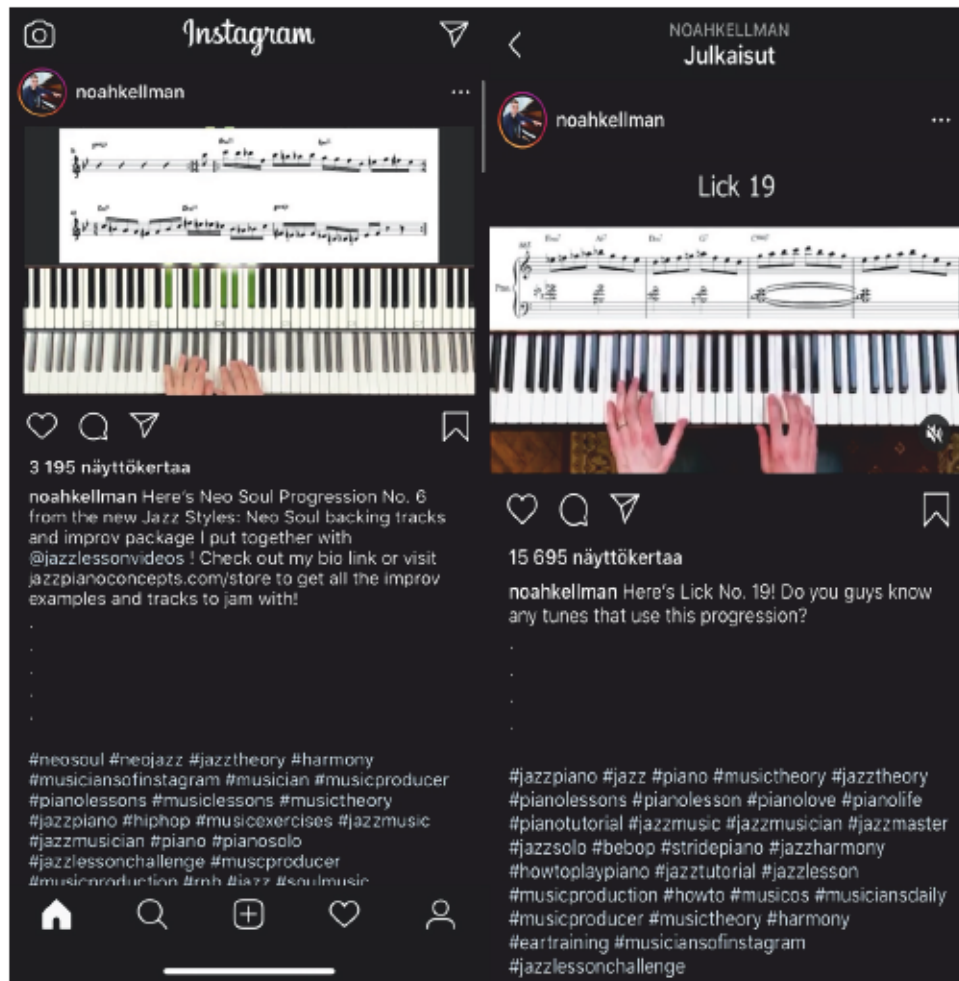
Alapuolella olevassa kuvassa (KUVA 1) on esimerkki Kellmanin YouTube-kanavan sivusta. Sivuston materiaali on hyvin vaihtelevaa, joten myös sisältö on monipuolista. Kellman tarjoaa pianonsoiton käsien koordinaatioharjoituksia (eng. *independence training*), neo soul-genren sointuharjoitusten (eng. *chord voicings*) harjoituksia sekä korvakuulon harjoitteita (eng. *ear training*). Audiovisuaalisen materiaalin lisäksi oikealla yläkulmassa tarjotaan linkki, joka ohjaa ilmaiseen nuottimateriaaliin (ks. punaisella ympyröity kohta *Free PDFs*).

KUVA 1. Esimerkki Youtube-kanavan sisällöstä

Kellman käyttää materiaalin jakamiseen YouTube'n lisäksi myös Instagramia ja Facebookia. Instagramissa videoiden pituus on alun perin rajoittunut 60 sekuntiin, mutta nykyään sallitaan myös pidemmät videot ns. IG-TV:n puolella. Kuitenkin Instagram suosii lyhytkestoisempia opetusmateriaaleja ja videot usein pohjautuvat esimerkiksi soololinjan (kutsutaan puhekielessä licki) opettelemiseen.

Seuraavalla sivulla on näyttökuva (KUVA 2) Kellmanin Instagram-tilistä, jossa opetetaan soittamaan muutama ”licki”. Tässä esimerkissä Kellman opettaa neljän tahdin mittaisen bebop-jazztyylille ominaisen linjan, joka soveltuu yllänähtävään sointukiertoon. Kuvatekstissä myös aktivoidaan seuraajia kommentoimaan kappaleita, jossa soololinjaa voisi hyödyntää. Kuvan vasemmalla puolella taas keskitytään Neo Soul-musiikin improvisointimateriaaliin.

KUVA 2. Esimerkki Instagram-tilin sisällöstä

Tämän kaltainen materiaali soveltuu paremmin kyseiselle alustalle, sillä materiaalia usein seilaillaan, eikä siihen pureuduta useamman tunnin ajaksi. Esimerkeissä on usein linkki pidempään videoon tai sähköiseen nuottimateriaaliin. Materiaalin rajallisuus nousi esille myös haastattelussa, josta alla sitaatti yhden informantin haastattelusta:

”Ku Instagram on kuitenkin itelle semmonen, kun ne videot on niin lyhyitä. Tommosessa lickihommassa se sopii, mut monessa se jää vähä ohueksi. YouTubessa on se, kun videoiden pituutta ei oo rajattu, niin siellä pääsee silleen syvemmälle. Se on se niin kuin oma kokemus.” (I5)

4 Tutkimuksen toteutus

Tämän tutkimuksen tutkimustehtävä on selvittää, miten voidaan opiskella soittamista sosiaalisen median avulla. Tutkimuksessa on tarkoitus kuvata, analysoida ja tulkita soitonopiskelua verkko-oppimisen kautta. Halusin valita tutkittaviksi kohteiksi musiikin ammattiopiskelijoita, sillä heidän kokemusten kautta saa mahdollisimman validin ja laajan käsityksen sosiaalisen median hyödyistä ja haitoista. Haastattelin viittä muusiikin opiskelijaa, joista kukin edusti eri instrumenttia. Lisäksi halusin tuoda esiin verkko-oppimisen laajaa kenttää. Osa haastateltavista edusti myös opettajia, musiikin tuottajia ja säveltäjiä.

Tutkimukseni tavoitteena on saada mahdollisimman laaja käsitys siitä, millaisia kokemuksia musiikin opiskelijoilla on sosiaalisen median käytöstä opettavana alustana. Tutkimusmuodoksi valikoitui survey-tutkimus, sillä se perustuu harkinnanvaraisesti valikoituihin tutkimuskohteisiin ja tutkimus toteutetaan useimmiten kysely- tai haastattelumenetelmällä.

4.1 Survey-tutkimus

Roger Sapsford (1999) kuvailee survey-tutkimusmetodia vapaasti suomentamalla tavalla: Seisot kalliolla ja katselet (survey) ylesesi ja havainnoit mitä näet. (Sapsford, 1999, 1). Survey on tutkimusstrategia, jossa kerätään tietoa suurehkoista joukosta satunnaisotannalla. Survey-sanalla ymmärretään sanakirjan mukaan esimerkiksi seuraavia asioita: katsella, silmäillä, luoda johonkin yleissilmäys, tarkastella, mitata, yleiskatsaus, tutkimus selvitys, selonteko, arvio, kartoitus ja tarkastus. Tämä sanakirjan määritelmä antaa selvemman merkityksen tutkimusmuodon arkisemmasta merkityksestä. Tutkimusmenetelmänä surveyllä pyritään selventämään tutkimusta, joka keskittyy tätä hetkeä koskevaan dataan ja aineistoon, tämän hetken tilanteeseen, jossa aineisto kerätään kyselyllä tai haastattelulla. Tämän aineiston tarkoituksena on luoda yleiskatsaus tutkittavaan aiheeseen. (Laaksovirta, 1998, 47.)

Survey-tutkimus on ollut suosiossa muutamia vuosikymmeniä sitten 1960- ja 1970-luvuilla, jolloin miltei kaikki tutkimukset toteutettiin kyseisellä menetelmällä. Tämä tutkimusmuoto oli suosiossa varsinkin yhteiskuntatieteissä, jolloin opiskelijat hallitsivat menetelmän sujuvasti. Suosioon vaikuttivat tutkimustoiminnan ja tieteenfilosofian piirteet. Teknologian kehitys on vaikuttanut myös survey-tutkimusmuotoon. Jo ensimmäiset tietokoneet mahdollistivat uudenlaiset käsittelymahdollisuudet tutkimusaineistolle. (Laaksovirta, 1998, 48.)

4.2 Aineiston kerääminen

Survey-tutkimuksen etuna on monipuolinen mahdollisuus hankkia tutkimusaineistoa. Yleisimpinä tapoina on kyselylomakkeet tai haastattelut. Useimmiten tutkijan on itse hankittava aineisto, sillä harvemmin mikään valmis vastaa omaa tutkimusaihetta. Laaksovirta (1998) mainitsee, että aineiston muodostamiseen usein liittyy myös ongelmia. Survey-tutkimuksessa niitä ovat muun muassa fragmentaarisuus ja otantavirheet. Fragmentaariset ongelmat ilmenevät, kun survey-tutkimuksessa todellisuudesta viipaloidaan pieni siivu. Tällöin ei välttämättä ole selvää, mihin kokonaisuuteen tutkimus liittyy. Tästä esimerkkinä on kirjastokäytön tutkimus, jossa tulokseksi saadaan, etteivät nuoret käytä kirjaston palveluita. Jos väestötilaston mukaan kyseisellä alueella ei juuri ole nuoria, on tutkimustulos harhaanjohtava ilman suhteutusta. Otantavirheiden välttämiseksi tulee kiinnittää huomio siihen, miten aineisto on valittu ja miten otos suoritetaan. Jos otanta on väärin tehty, tutkimustuloksia ei voida yleistää mihinkään. (Laaksovirta, 1998, 54-55.)

Laaksovirran (1998) mukaan survey-tutkimuksen tarkoituksena on antaa perusteellinen ja tarkka yleiskuva tutkittavasta ongelmasta ilmiön mittaamisen perusteella. Tämän vuoksi tutkimusaineiston on vastattava mahdollisimman hyvin tutkimusongelmaan. Tutkimuksessa on järkevä tehdä otanta, joka vastaa mahdollisimman tarkasti perusjoukkoa esim. iän, koulutuksen ja ammattien suhteen. Jos otos vastaa perusjoukkoa, voidaan tutkimustulokset yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. (Laaksovirta, 1988, 51.) Tämän vuoksi tein otannan musiikin opiskelijoista, jotka ovat käyttäneet sosiaalisen median palveluita oppimiseen.

Tutkimusaineiston keräämiseksi käytin teemahaastattelua, se sopii kaikkiin laadullisiin tutkimusmuotoihin. Monipuolisen sopivuuden lisäksi se on yksi yleisimpiä haastattelumuotoja suomalaisissa tutkimuksissa. Haastattelun tulisi olla rennonomainen keskustelu haastateltavan kanssa, johon vaikuttaa muun muassa haastattelijan aktiivinen reagointi ja mielenkiinnon osoittaminen esim. välihuomion, nyökkäyksin tai muilla eleillä. Teemahaastattelussa aihepiiri on ennakkoon määritetty, mutta aiheiden esittämisellä tai kysymyksillä ei välttämättä ole tarkkaa järjestystä tai muotoa. (Eskola & Vastamäki, 2007, 25-27.)

Mietin pitkään kerääkö aineiston teemahaastattelulla vai avoimella haastattelulla. Avoin haastattelu on muodoltaan kuitenkin hyvin vapaa ja ei sisällä välttämättä, kuin yhden kysymyksen. Hyvin nopeasti haastattelun runkoa varten muodostuivat selkeät pääkysymykset, joihin tein haastattelutilanteessa tarvittaessa väli- tai apukysymyksiä. Tämän perusteella valikoin haastattelumuodoksi teemahaastattelun.

4.3 Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot

Tutkimuksen viisi haastattelua toteutettiin erikseen sovituilla tapaamisilla, jossa keskustelu tutkijan ja haastateltavan välillä äänitettiin. Hirsjärven & Hurmeen (1985, 14-15) mukaan haastattelu ei voi olla kyselylomake tai puhelu, vaan tulisi olla kasvoista kasvoihin oleva keskustelu (Metsämuuronen, 2000, 39.) Johtuen COVID-19-viruksesta, jouduin kaksi viimeistä haastattelua tekemään etänä. Jotta tulokset pysyivät luotettavina, toteutin ne kasvoista kasvoihin videopuhelun avulla.

Haastateltavien identiteetti on pidettävä salassa, joten päätin käyttää haastateltavista nimikettä informantti sekä järjestyslukua. Esimerkiksi *Informantti 1* ja siitä lyhenne *I1*.

Informantti 1 (22-vuotias) opiskelee tällä hetkellä ammattimuusikoksi konservatorion rytmimusiikin linjalla, pääinstrumenttinaan rummut. I1 on aiemmin opiskellut samaisessa oppilaitoksessa peruspuolella sekä valmistunut ylioppilaaksi musiikkilukiosta. Suunnitelmissa jatkaa musiikkiopintoja aina seuraavalle koulutustasolle ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

Informantti 2 (21-vuotias) opiskelee myös ammattimuusikoksi konservatorion rytmimusiikin linjalla, pääinstrumenttinaan sähköbasso. I1 ja I2 musiikillinen polku on samankaltainen, sillä myös I2 on opiskellut musiikkilukiosta ja konservatorion peruspuolella. Valmistuu muusikoksi ja tämän jälkeen on pohtinut jatkavansa opintojaan musiikintuottamisen linjalla.

Informantti 3 (27-vuotias) on opiskellut musiikkikasvatuksen maisteriksi yliopistossa. Musiikillinen tausta on hyvin pitkälle informaali oppimisella hankittu soittotaito eri soittimissa, lukuun ottamatta yliopistokoulutuksessa saamiaan soittotunteja. Nykyisin I3 opettaa päätyökseen pianon- ja kitaransoittoa sekä toimii musiikkituottajana yksityisenä yrittäjänä.

Informantti 4 (27-vuotias) opiskelee yliopistossa musiikkikasvatuksen linjalla, pääinstrumenttinaan kitara. Musiikki on ollut läsnä läpi elämän ja aloittanut soittoharrastuksen jo lapsena musiikkiopistossa. Soittotuntien rinnalla korvakuulolla opetteleminen ja vaikutteiden hankkiminen muualta on näytellyt suurta roolia soittotaidon kehittymisessä. I4 valikoitui haastateltavaksi henkilöksi, sillä hän itse käyttää aktiivisesti sosiaalisen median palveluita omien tuotosten julkaisemiseen. Julkaisuja ovat esimerkiksi kitaravideota tai muut vastaavanlaiset.

Informantti 5 (28-vuotias) valmistunut yliopistosta maisteriksi sekä soitonopettajaksi ammattikorkeakoulusta. Musiikki on ollut läsnä elämässä alusta asti, jolloin kävi musiikkiopistossa

soittotunneilla ja jatkanut opintojaan mahdollisimman pitkälle. IS toimii tällä hetkellä kitaransoiton opettajana musiikkiopistossa, yksityisenä opettajana sekä ammattimuusikkona eri yhtyeissä. Omien koulutuspolkujen jälkeen IS on innostunut säveltämisestä, johon hän on ottanut paljon oppia verkko-oppimisen kautta.

4.4 Sisältöanalyysi

Tuomi & Sarajärvi (2018) ovat kirjoittaneet valtavasti tieteellisen tutkimuksen tekoprosesseista. Heidän mukaansa sisällönanalyysi on yksi parhaimpia perusanalyysimenetelmiä, joka sopii kaikkiin laadullisen tutkimuksen muotoihin. Sitä voidaan pitää yksittäisenä metodina sekä väljänä teoreettisena viitekehystenä. Sisällönanalyysillä saadaan aikaan systemaattinen ja objektiivinen kuvaus tutkimuksen dokumenteista. Dokumentit voivat olla hyvin eri muodoissa, esimerkiksi kuvia, päiväkirjoja, artikkeleita, haastattelu, keskustelu, kirjeet ym. Kuten jo aiemmin olen maininnut tutkimukseni dokumentointina käytin haastattelua. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 103, 117.)

Haastattelumuotoisessa tutkimuksessa sisällönanalyysin keinoin analysoiminen on paras aloittaa litteroinnilla eli kirjoittaa haastattelut sanasta sanaan. Tuomi & Sarajärvi (2018) sekä Hirsjärvi & Hurme (2000) neuvoo tekemään litteroinnin mahdollisimman nopeasti haastattelutilanteen jälkeen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 117, Hirsjärvi & Hurme, 2000, 185.) Tämän tutkimuksen litteroinnissa kirjoitin haastattelut sanasta sanaan, mutta en keskittynyt esimerkiksi haastateltavan äänenpainoihin tai puhetyyliin. Tässä tutkimuksessa litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 18-sivua (Fontti: Times New Roman, fonttikoko 12, riviväli 1,5).

Miles & Huberman (1994) mukaan aineistolähtöistä laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysia voidaan kuvata kolmivaiheiseksi prosessiksi:

- 1) *Aineiston redusointi eli pelkistäminen*
- 2) *Aineiston klusterointi eli ryhmittely*
- 3) *Aineiston abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen*

Aineiston redusoinnissa eli pelkistämässä analysoitava informaatio eli data voi olla esimerkiksi auki kirjoitettava haastattelu, kuten tässä tutkimuksessa. Tuomi & Sarajärven (2018) mukaan aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee alla olevan kuvion mukaisesti (KUVIO 5):

KUVIO 5. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123).

Päätin käyttää yllä olevaa aineistolähtöistä sisällönanalyysia, sillä se tuntui parhaalta mahdolliselta tavalta jäsenellä kertynyttä tutkimusaineistoani. Ensimmäisenä analysoinnissa tehdään alkuperäisistä ilmaisuista pelkistettyjä ilmaisuja. Tässä on tarkoituksena kerätä kaikki tutkimukselle epäolennainen data pois. Pelkistäminen voidaan toteuttaa siten, että litteroidusta aineistosta etsitään tutkimustehtävää kuvaavia ilmaisuja. Tuomi & Sarajärvi (2018, 123) kehoittavat käyttämään analysoinnissa värikyniä, joiden avulla pystyy jäsentämään datasta esimerkiksi samaa asiaa kuvaavia ilmiöitä. Vaikka kyseessä olisi vain yksi lause, voi sen sisältä löytyä useampi pelkistetty ilmaisu. Seuraavalla sivulla on esimerkki aineiston pelkistämisestä. (TAULUKKO 3)

TAULUKKO 3. Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
<p>”No, se asioiden helppo saatavuus. Se on ihan niin kun ykköstekijä siinä. Ihmisillä on valtava määrä informaatiota omista taskuissaan, kännyköissä. Internetin avulla pääsee käsiksi kaikennäköiseen opetusmateriaaliin ihan eri vuosikymmeniltä. Että siinä on niin kun, se skaala on todella laaja.”</p>	<p>Asioiden helppo saatavuus</p> <p>Informaation määrä alustoilla</p> <p>Materiaalin rajattomuus</p>
<p>”Se antaa inspiraatiota paljon, saa seurata paljon muita soittajia, ihan kaiken ikäisiä ja tasoisia. Siitä saa samalla aika hyvän realistisen kuvan tai paikoitellen realistisen kuvan siitä, että millaisia soittajia maailma on täynnä. Kyllähän totta kai niin kun itseä sitten innostaa kaikki se saatavilla oleva tieto. Ja sitten etenkin sosiaalisella medially on se puoli, että kun on tätä sellasta kollektiivisuutta eri asioissa.”</p>	<p>Erilaiset esimerkit inspiroivat soittotaidon kehittämisessä</p> <p>Laajentaa käsitystä maailmanlaajuisesti</p> <p>Sosiaalisella medially kollektiivisuutta eri asioissa</p>
<p>”No se on mun mielestä aika selkee. Sillä on ihan satavarmasti iso vaikutus omaan motivaatioon ainakin. Ja varmasti monilla aloittevilla muusikoilla, mut sit siinä on myös se, että pitää pohtia et minkä takia se motivoi?”</p>	<p>Iso vaikutus omaan motivaatioon</p> <p>Aloitteville soittajille hyvä motivaation lähde</p> <p>Mikä materiaalissa motivoi ja mikä ei?</p>

Kolmivaiheisessa prosessissa redusoinnin eli pelkistämisen jälkeen vuorossa on klusterointi eli ryhmittely. Klusteroinnissa aineistosta esim. värikoodatut alkuperäisilmaisut käydään tarkasti läpi ja samalla etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Tutkimuksessa luin ja etsin tarkasti mahdollisimman samankaltaisia vastauksia, joiden mukaan pystyin muodostamaan ryhmiä. Ryhmiä kutsutaan prosessissa alaluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124.) Alla on taulukko ja esimerkki ryhmittelystä. (TAULUKKO 4)

TAULUKKO 4. Ryhmittely eli klusterointi

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Asioiden helppo saatavuus	Helppous
Informaation määrä alustoilla	Tarjonta
Materiaalien rajattomuus	Saatavuus
Erilaiset esimerkit inspiroivat soittotaidon kehittämisessä	Inspiraatio
Laajentaa käsitystä maailmanlaajuisesti	Gloobalisuus
Sosiaalisella medially kollektiivisuutta eri asioissa	Kollektiivisuus
Iso vaikutus omaan motivaatioon	Motivaatio
Aloitteleville soittajille hyvä motivaation lähde	
Mikä materiaalissa motivoi ja mikä ei?	Kriittisyys

Kolmantena ja viimeisenä kohtana aineiston analyysissä seuraa aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Voidaan myös ajatella, että klusterointi

on jo osa abstrahointiprosessia. Abstrahoinnissa edetään tutkimuksen alkuperäisen datan käyttämistä kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Tätä voidaan jatkaa niin pitkälle, kuin se on aineiston sisällön näkökulmasta mahdollista. On tärkeä huomioida, että koko analyysin ajan säilyy jonkinlainen yhteys alkuperäiseen tutkimusdataan. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 125-126.) Alla esimerkki aineiston abstrahoinnista (TAULUKKO 5):

TAULUKKO 5. Abstrahointi eli käsitteellistäminen

Alaluokat	Yhdistävä luokka
Helppous Tarjonta Saatavuus Inspiraatio Globaalius Kollektiivisuus Motivaatio Kriittisyys	Soitonopiskelijoiden mielipiteitä sosiaalisesta median hyödyistä oppimisalustana

Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä ja näin saadaan vastaus tutkimustehtävään. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa edetään empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta kohteesta tai ilmiöstä. Sisällönanalyysissä abstrahoinnilla on tarkoitus liittää empiirinen aineisto teoreettisiin käsitteisiin. Analyysin aikana muodostetaan luokkia, joiden mukaan on helpompi tehdä lopulliset päätelmät tutkimuksen sisällöstä. Tutkimuksessa ei voi etukäteen määrittää, kuinka monta luokkaa tarvitaan. Tarvitaanko jäsentämisen avuksi esimerkiksi yläluokkia, alaluokkia tai muita lisäluokkia. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 127.) Tutkimuksessani muodostin alaluokista suoraan yhdistävän luokan, sillä ne vastasivat jo odotettua tuloksia tutkimuskysymykselleni. Eli mitä tekijöitä nähdään sosiaalisen median kautta opiskelussa eduiksi tai päinvastoin.

4.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan kaikessa tutkimustoiminnassa pitäisi pyrkiä välttämään virheitä ja siksi yksittäisessä tutkimuksessa on hyvä arvioida sen luotettavuutta. Metodikirjallisuudessa tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein *validiteetin* (tutkimuksessa on tutkittu, sitä mitä on luvattu) sekä *reliabiliteetin* (tutkimustulosten toistettavuus) käsitteiden avulla. Osa laadullisen tutkimuksen oppaista kehottavat jättämään edellä mainitut käsitteet sivummalle, sillä ne ovat alun perin syntyneet määrällisten tutkimusten piirissä. Eskola & Suorannan (2005) mukaan sanat eivät ole tärkeintä, vaan se millainen sisältö niille annetaan. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 158-161.)

Mielestäni tutkimukseni on kauttaaltaan noudattanut tutkimuksen luotettavuuden määritelmää. Kuitenkin tutkimuksen edetessä mieleen nousi muutama tekijä, jotka voivat horjuttaa tutkimuksen luotettavuutta. Tuomi & Sarajärvi (2018) mainitsee, että esimerkiksi tutkijan omat mielipiteet, asema, aatteet, poliittiset asenteen, sukupuoli ja ikä voivat vaikuttaa tutkimustulosten tulkintaan ja havainnointiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 161) En antanut omien mielipiteiden vaikuttaa tutkittavien haastatteluissa, vaan pyrin olemaan hyvin neutraali vastauksia annettaessa. Toisena seikkana nostaisin esiin tutkittavien sukupuolen sekä iän. Jokainen haastateltava edusti samaa sukupuolta ja kaikki olivat suurin piirtein saman ikäisiä 20-30-vuotiaita. Lisäksi informantit eivät olleet täysin satunnaisotannalla valikoituneita, vaan lähdin hakemaan sopivia henkilöitä tuntemistani ihmisistä. En koe tämän olleen ongelma, mutta varmastikin vaikuttava tekijä tutkimuksen reliabiliteetille ja validiteetille.

4.6 Tutkimuksen eettisyys

Jokaisessa laadullisessa tutkimuksessa on hyvä pohtia sen eettisyyttä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta eli TENK (2012) on muodostanut ohjeistuksen siitä mitä tutkimuseetiikalla tarkoitetaan eettisesti. Tämä on vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen noudattamista ja edistämistä tutkimustoiminnassa sekä tieteeseen kohdistuvien loukkausten ja epärehellisyyden tunnistamista ja torjumista kaikilla tieteenaloilla. TENK:in mukaan hyvän tieteellisen käytännön mukaista on, että tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu yksityiskohtaisesti ja tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Tutkimusryhmän asema, oikeudet, osuus tekijyydestä, vastuut ja velvollisuudet sekä tutkimustulosten omistajuutta ja aineiston säilyttämistä koskevat kysymykset on määritelty ja kirjattu kaikkien hyväksymällä tavalla. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 148-151.)

Hyvän tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös vilpillisen toiminnan välttäminen. Tällaisia ovat esimerkiksi muiden tutkijoiden osuuden vähättely julkaisuissa, puutteellinen viittaaminen aikaisempiin tutkimustuloksiin, tutkimustulosten tai käytettyjen menetelmien huolimaton ja siten harhaanjohtava raportointi, tulosten puutteellinen kirjaaminen ja säilyttäminen tai samojen tulosten julkaiseminen useita kertoja näennäisesti uusina. (Tuomi & Sarajarvi, 2018, 151.)

5 Tutkimustulokset & yhteenveto

Tämä luvun alla esitän tutkimukseni tuloksia eli niitä asioita, mitä sain selville tutkimusta tehdessäni. Tämä tutkimus toteutettiin haastattelumuotoisena, johon osallistui viisi päivittäin musiikin kanssa työskenteleviä opiskelijoita sekä ammattilaisia. Kuten jo aiemmassa luvussa mainittiin, halusin pitää tutkittavien henkilöllisyydet salassa. Tämän vuoksi käytän nimikkeenä esim. *Informantti I* tai I1. Päätin ottaa mukaan myös tekstikatkelmia eli sitaatteja informanttien haastatteluista. Näiden avulla pystyn paremmin selventämään tutkimuksen aineiston tulkintaa ja samalla antaa esimerkkejä hankitusta aineistosta.

Päätin muodostaa tutkimustuloksista yksinkertaisesti kaksi päälukua: sosiaalisen median hyödyt (5.1) ja sosiaalisen median haitat (5.2). Näiden alla ilmennän tarkemmin alaluvuin tutkimustuloksissa esiin nousseita oppimiseen vaikuttavia asioita.

5.1 Sosiaalisen media hyödyt

Viiden informantin haastatteluissa nousi esille monia soittotaidon kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä sekä positiivisia, että negatiivisia. Hyödyllisiksi asioiksi koettiin muun muassa seuraavat asiat: sisällön saatavuus, materiaalin monipuolisuus, motivointi sekä yhteisöllisyys. Seuraavissa alaluvuissa erittelen tarkemmin esille nousseita asioita.

5.1.1 Sisällön saatavuus

Materiaalin ja sisällön saatavuus on vahvasti esillä haastateltavien puheissa. Tämä on yksi tärkeimmistä osa-alueista ja edellytyksistä sosiaalisen medialle ja verkkopohjaiselle oppimiselle. Sisältöä on tarjolla valtava määrä eri alustoilla ja palveluissa. Sisällön saatavuuden haastateltavat näkivät etuna sen rajoittamattomuuden vuoksi. Materiaalia on lukematon määrä ja se on saatavilla myös kodin ulkopuolella eri laitteiden välityksellä.

”No, se asioiden helppo saatavuus. Se on ihan niinku ykköstekijä siinä. Ihmisillä on valtava määrä informaatiota omissa taskuissaan, kännyköissä. Internetin avulla pääsee käsiksi kaikkennäköiseen opetusmateriaaliin ihan eri vuosikymmeniltä” (I1)

”No siis ehkä se, nykypäivänä on helpointa just, että pääsee periaatteessa millä laitteella tahansa tähän materiaaliin kiinni. Et se ei oo rajoittunut kotona olevaan tietokoneeseen.

Pystyy justiinsa puhelimella ja tabletilla missä vaan, ei tarvi kuljettaa konetta messissä. Se on iso helpotus tässä hommassa.” (I2)

”No varmaankin se niin kuin monipuolinen ja loputon sisältö. Varmaan se on, ehkä hyödyksi. Varsinkin silleen, jos osaa sitä hyödyntää ja osaa löytää sieltä ne oikeat jutut. Ja sen mikä kehittää itse.” (I3)

5.1.2 Materiaalin monipuolisuus

Monipuolinen ja loputon sisältö ovat käsitteitä, joilla voidaan kuvata sosiaalista mediaa kokonaisuudessaan. Jokaisena päivänä vuodessa materiaalia ladataan eri alustoille, eikä loppua ole näkyvissä. Informantit kokivat sisällön olevan erittäin hyödyllistä musiikin ja soitonopiskelulle. Eri palveluiden välityksellä on mahdollista löytää sillä hetkellä askarruttavaan kysymykseen vastaus vain muutamalla hiiren painalluksella. Materiaalia löytyy monipuolisesti aina soittimien tekniikoista, säveltämisestä, teknologian käytöstä, tuottamiseen tai mihin ikinä tarvitsekaan vastausta. Tämän koettiin olevan hyödyllisempää verraten perinteiseen oppituntiin, sillä opettajalla on kuitenkin rajallinen määrä tietoa jaettavana.

”No varmaankin se niin kuin monipuolinen ja loputon sisältö. Periaatteessa mikä tahansa vaikka tuotannollinen tai soitannollinen juttu, et mitä mä en keksi, et miten se tehdään niin mä varmasti löydän sen. Tai siihen niin kun jonkun tutoriaalini, missä joku sen opettaa. Että silleen mä sanoisin, et se monipuolisuus on nyt tässä se hyvä puoli.” (I3)

”Siitä se on niin hyvä, kun alan mestarit jakaa ilmaiseksi omaa tietouttaan. Eihän sen parempaa oikein ole ollutkaan. Ei ennen ollut mitään mahiksia saada ihan parhailta tyypeiltä sitä tietoa.” (I5)

Toisena merkittävänä asiana koettiin oppitunnit ja materiaalit, joita musiikin supertähdet ja vähemmän tunnetut henkilöt jakavat. Myös kynnys ottaa yhteyttä omaan idoliin on helpottunut ja madaltunut, sillä useat vastaavat henkilökohtaisiin viesteihin. Tämän kaltaiseen toimintaan ei ole ollut mahdollisuutta ennen sosiaalisen median aikakautta.

5.1.3 Motivointi

Opiskelumotivaatio on tärkeässä roolissa monilla aloilla. Musiikissa työskentely on hyvin usein yksinäistä ja vaatii pitkäjänteisyyttä. Motivaation lähteenä on kautta aikojen toiminut musiikilliset idolit. Tämän vuoksi informantit kokivat sosiaalisella medially olevan vaikutusta oman soittimen opiskelumotivaatioon. Sosiaalisen median palveluiden kautta on helppo saada informaatiota omista idoleistaan ja sitä kautta tavoitella samaa taitotasoa.

”No se on mun mielestä aika selkee. Sillä on ihan satavarmasti iso vaikutus omaan motivaatioon ainakin. Ja varmasti monilla aloittelevilla muusikoilla, mut sit siinä on myös se, että pitää pohtia et minkä takia se motivoi?” (I4)

”Kyllä niin kuin noissa tota yhteisössä, just somessa. Kun näkee muiden soittoa ja muiden tekemää työtä, niin jos näkee et vähä niin kuin saman ikäiset ja saman tasoiset menee eteenpäin, niin kyllähän se motivoi” (I5)

5.1.4 Yhteisöllisyys

Sosiaalisen median tarkoitus on luoda yhteisöjä ja toimia yhteydenpidon välineenä eri ihmisten välillä globaalisti. Sosiaalisen median yhteisöllisyyttä pidettiin myös merkittävänä vaikuttajana soitonopiskelulle. Esimerkiksi erilaiset ryhmät tuovat saman instrumentin soittajia lähemmäksi toisiaan ja voivat vaihtaa mielipiteitään eri asioista. Ryhmiin kuuluu useimmiten alan harrastajia ja ammattilaisia, jotka ovat ryhmän sisällä tietyllä tavalla samalla viivalla.

”Ja sitten etenkin sosiaalisella medially on se puoli, että kun on tätä sellaista kollektiivisuutta eri asioissa. Itsekin kuulun erilaisiin soittajaryhmiin esimerkiksi Facebookissa ja seuraan tällöisiä soittajasivuja Instagramissa. Sieltä kyllä saa motivaatiota, todella paljon hyviä vinkkejä ja hyvää keskustelua” (I1)

”Se ilmapiiri on niin kuin noissa musiikkiryhmissä poikkeuksellisen kannustava. Et siellä ei niin kuin teillata ketään, vaan siellä kannustetaan. Kaikki auttaa toisiaan, se on aika poikkeuksellista tuolla somessa, mutta se yhteisöllisyys on aika kova noissa musaryhmissä.” (I5)

Yhteisöissä jaetaan usein omaa materiaalia, joka on monelle ensimmäisillä kerroilla jännittävä tilanne. Kuitenkin haastateltavat kokivat sen kannustavana tekijänä, sillä ryhmissä ei sorreta ketään tai haukuta vasten kasvoja. Pitänee muistaa se, että sosiaalinen media on muuten hyvin julma paikka, missä tapahtuu lukemattoman paljon esimerkiksi koulukiusaamista.

5.2 Sosiaalisen median haitat

Seuraavan luvun alla erittelen informanttien haastatteluista ilmenneitä sosiaalisen median tuomia haittoja soitonopiskelulle. Esille nousivat palaute, lähdekriittisyys, soittotekniikka ja interaktiivisuus. Alla avaan vaikuttavia tekijöitä, joihin käytän apuna tekstikatkelmia haastatteluista.

5.2.1 Palaute

Yksi sosiaalisen median haitoista on välittömän palautteen saaminen opettajalta. Videoiden avulla voi opetella asioita hyvin pitkälle, mutta mahdollisiin kysymyksiin ei saa heti suoraa vastausta. Tässä tietenkin poissuljetaan etäopetustunnit tai live-videot, jossa toimii reaaliaikainen viestiketju opettajan ja oppilaan välillä. *Informantti 5:n* mielestä videoiden avulla voidaan opiskella tiettyjä perusteita, mutta se ei korvaa läsnä olevan opettajan kommentteja tai nopeasti tapahtuvaa ongelmanratkaisua.

”Mun mielestä se on niin kun läsnä olevan opettajan kanssa niin kuin. Et siihen se läsnäoloaika pitäis käyttää siihen, et annetaan palautetta ja niin kuin pureudutaan sellaisiin yksilöllisiin kipupisteisiin.” (I5)

”Opettajan kanssa on mahtava käydä tekniikkaa läpi ja siinä tulee se live-palaute suoraan. Jos opettaja katsoo, et sulla on vaikka sormijärjestys väärä, niin se voidaan heti korjata, mutta voi olla et se tiedon saaminen ei oo yhtä helppoa tai yhtä suoraan, kun netistä laittaa videon” (I2)

Palautteen antaminen reaaliaikaisesti vaikuttaa myös soittoteknisiin asioihin, jotka I2 nosti esille. Tiedonhankinta soittotekniikasta internetin, sosiaalisen median tai muun verkkopalvelun välillä on nopeaa, mutta se ei anna vastauksia yhtä nopeasti. Soittotekniikka oli vahvasti esillä sosiaalisen median haittana, josta tarkemmin luvussa 5.2.3.

5.2.2 Lähdekriittisyys

Aiemmassa luvussa sisällön määrä koettiin positiiviseksi vaikuttajaksi, mutta se sisältää myös heikkouksia. Kaikilla alustoilla opetusmateriaalia ei jaa ainoastaan musiikin ammattilaiset, vaan myös amatöörit. Tämä vaikuttaa siihen, että materiaali ei ole tasalaatuista ja seassa voi olla myös erittäin huonolaatuista sisältöä. Alla olevan sitaatti kertoo siitä, että sosiaalisessa mediassa täytyy pitää tietynlainen lähdekriittisyys ja seula yllä, jotta ei opettele mitä tahansa tai ajaudu väärille sivustoille.

”Ainakin yks semmonen tosi tärkeä juttu, ainakin ku ite oon alottanu kitaran soiton v. 2001, kun mä oon ollut 8-vuotias. Silloin ei tosiaan ollut edes YouTubea, silloin kaikki materiaali piti hankkia ite. Niin nyt ne on tavallaan kaikille saatavilla, et ainut on se lähdekriittisyys ja tavallaan et sä osaat valikoida siellä” (I4)

5.2.3 Soittotekniikka

Soittotaidon kehittämisessä hyvän tekniikan omaaminen on erittäin tärkeä osa-alue. Kun opiskelijan taidot etenevät riittävän pitkälle, niin opeteltavat asiat vaikeutuvat ja vaativat parempaa teknistä osaamista. Haastatteluissa kävi ilmi, että verkon kautta opituissa asioissa on usein opittu tai opetettu vääränlainen tekniikka tiettyyn soittotyyliin. Tällä on ollut myös fyysisiä vaikutuksia soittajille, kuten raajojen särkyä tai soittamisen vaikeutta.

”Kyllä, Kyllä on! Esimerkkinä vaikkapa jazz-soittoon liittyvää tekniikkaa. Vielä tarkennettu komppipellin soittotekniikkaa. Olen katsonut YouTubesta aikoinaan vuosia sitten paljon siihen liittyviä tutoriaalivideoita. Ja tota sitten huomannut itekin, että jostakin nyt kiikastaa ja paikkoihin vielä sattuu. Ja sitten rumputunnilla on opettajan ohjauksella huomattu, että tässä on pieni virheasento ja se on korjattu ja se on sitten sillä hyvä.” (I1)

”Mulla on periaatteessa ensimmäiset soittotunnit aikuisiällä... Mutta tuota, kyllä mä huomaan, et esim. vaikka mulle kitaran ja pianon tekniikka on semmonen, mitä en on ennen soittotunteja handlannu, et oon vaan rämpyttänyt. Mut sitten kun oon saanu hyvää opetusta molempiin soittimiin, niin on käyty myös sitä tekniikkaa.” (I3)

”Mulla on just esimerkiksi toi släppi-basso on saanu alkunsa Youtuben avulla, ennen ku pääsin konsalle. Nyt sitten tässä viime vuosina oon huomannu, et mun släppi-tekniikka on ihan väärä. Että...kädenasento on pikkasen eri mitä sen pitäis olla. Et se vois aiheuttaa pidemmän päälle kipuja. Niitä on sit pitänyt livenä (opetuksessa) korjata.” (I2)

Jokainen haastateltava toteaa sen, että soittoteknisiä asioita on jouduttu korjaamaan perinteisillä oppitunneilla ja ilman niitä seuraukset olisivat voineet olla rajumpia.

5.2.4 Interaktiivisuus

Haastatteluissa viimeisenä kysymyksenä esitin, voisiko sosiaalinen media tai verkko-oppiminen tulevaisuudessa korvata perinteisen opetusmallin. Informanttien mielestä opettaja ja oppilaan välinen interaktiivisuus soitonopiskelussa on erityisen tärkeää. Sosiaalisen median tarjoamat opetusmateriaalit eivät mahdollista samassa tilassa työskentelyä, vaan on yksinäistä pohdiskelua tietokoneen, puhelimen, tabletin ja soittimen välillä.

”Ei missään nimessä! Opettajan läsnäolo ja yhdessä asioiden läpikäyminen mielellään samassa tilassa on tota...se on äärimmäisen tärkeä yksityiskohtien kannalta. Ja myöskin kahden ihmisen välinen vuorovaikutus ja läsnäolo toistensa seurassa, on minun mielestä semmoinen tärkeä tekijä oppimisprosessissa.”(I1)

”Tää digitaalisuus tulee samaan paljon markkina-alaa varmasti. Et tota, se kasvaa entisestään, just niin kuin sosiaalisen median vaikutukset ja muut. Mut mä en jotenkin usko, et se korvaa sitä perinteistä ikinä tai ainakaan hyvin pitkään aikaan.” (I4)

”Ei se kyllä millään tule korvaamaan sitä. Kyllä se kohtaaminen on siinä, niin kuin niin isossa roolissa.” (I5)

Haastateltavat ei myöskään tyrmänneet koko opetusmuotoa, vaan näkivät siinä jonkinlaisen kombinaation muodostamista ja muita kehitysmahdollisuuksia. Soitonopiskelun aloittaminen on monen instrumentin kanssa hyvin haastavaa, esim. puhallus-, jousi-, tai käsitekniikan vuoksi. Tämän vuoksi haastateltavien puheissa ilmeni myös se, että aloittelijalle vuorovaikutus opetustilanteessa on ehdottoman tärkeää. Tämä käy ilmi myös seuraavalla sivulla olevasta informantin sitaatista.

"No siis, siinä on puolensa. Se just on, että jos sä alat nyt instrumentin harjoittelun ja opettelet sitä uutta instrumenttia silleen ensimmäistä kertaa. Sitä ei periaatteessa voi netin kautta saada sellaista täydellistä palautetta, miten se homma toimii...semmosissa tilanteissa just aloittelijalle ja näin, just sellanen livetuntiopetus voisi olla erittäin suositeltavaa" (I2)

6 Tulokset, yhteenveto ja pohdinta

Tutkielman viimeisen ja kuudennen luvun alla teen yhteenvedon tutkimukseni tuloksista, pohdinnan sekä käsittelen tutkimuksen mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Tutkimukseni tarkoitus oli selvittää soitonopiskelun mahdollisuuksia sosiaalisen median avulla. Tutkimuskysymyksiä oli kolme, jotka mielestäni kattoivat yleiskysymyksen, rajasivat aihealuetta ja sopivat tutkimusaiheeseen hyvin. Tutkimuskysymykseni olivat:

- 1) Voiko sosiaalinen media toimia musiikillisena oppimisympäristönä?
- 2) Mitkä tekijät vaikuttavat oppimiseen myönteisesti sekä kielteisesti?
- 3) Korvaako sosiaalinen media tai muut verkko-oppimisen muodot perinteisen opetusmallin?

Tutkimuksen myötä kävi ilmi, että sosiaalisen median tuottamilla alustoilla, materiaaleilla ja palveluilla on monimuotoinen merkitys soitonoppimiselle ja musiikin oppimiselle yleisesti. Informanttien haastatteluissa vahvimpina osa-alueina ilmeni sosiaalisen median materiaalin laajuus, monipuolisuus sekä saatavuus. Eri alustat tuottavat materiaalia joka päivä ja sitä on saatavilla milloin tahansa ajasta tai paikasta riippumatta, eri kielillä sekä missä vain ympäri maailmaa. Monipuolisuus on nähtävissä siten, että on mahdollista löytää vastaus siihen kysymykseen, mitä juuri sillä hetkellä pohtii. Oli kyseessä soitannollinen, säveltämiseen, tuottamiseen, laitteisiin tai musiikkibisnekseen liittyvät asia. Tähän internet ja sosiaalinen media antaa useimmiten vastauksen hetkessä. Neljäntenä positiivisena elementtinä koettiin materiaalin saatavuus. Tämän informantit kokivat siten, että oppiminen ei ainoastaan tapahdu soittotunnilla, vaan myös oman tietokoneen ääressä kotona tai kirjastossa. Oman älypuhelimien ansioista materiaali on aivan käden ulottuvilla.

Yksi merkittävä tekijä sosiaalisen median kautta tapahtuvassa oppimisessä on sen motivoiva vaikutus. Jokainen haastateltava koki sisällön olevan suurimmaksi osaksi erittäin motivoivaa soittoharrastuksen alkutaipaleelta aina kehityksen edetessä ammattitasolle saakka. Kuitenkaan informantit eivät pitäneet sisältöä pelkästään positiivisena motivaation lähteenä. Materiaali on hyvin usein erittäin viimeisteltyä, eikä sisällä esimerkiksi ”rosoisia” ääniä tai virheitä. Tämä koettiin myös olevan motivaatioon negatiivisesti vaikuttava tekijä.

Yhteisöllisyys koettiin yhdeksi vaikuttavaksi tekijäksi soitonopiskelulle. Tämä on jollain tavalla ilmiselvää, sillä sosiaalinen media on yhteisöjen muodostamista ja kommunikointia mui-

den kanssa. Musiikkipiireissä koettiin olevan myös yllättävän positiivinen ja kannustava ilmapiiri. Tämä edes auttaa esimerkiksi siihen, että uskaltaa julkaista omaa materiaalia tai lähestyä muita käyttäjiä.

Tutkimuksessa ilmeni myös monia sosiaalisen median tuottamia haittavaikutuksia soitonopiskelulle. Haitallisiksi tekijöiksi nimettiin muun muassa soittotekniikkaan liittyvä oppi sekä lähdekriittisyys. Soittotekniset asiat ovat usein sellaisia joihin soittaja ei itse kiinnitä huomiota, ennen kuin tulee fyysisiä vaikutuksia. Tutkimukseen osallistuneet nostivat esiin omia kokemuksia soittotekniikan opettelusta esimerkiksi YouTube-videoiden avulla. Videoissa ei välttämättä ole opetettu väärin, mutta olivat itse sisäistäneet tekniikan toisella tavalla. Neljällä viidestä oli tämän kaltaisia kokemuksia, joihin oli myöhemmin puututtu opettajan ohjeistuksella soittotunneilla. Haastateltavat olivat sitä mieltä, että tämä on yksi verkkopohjaisen oppimisen kompastuskivistä.

Materiaalin saatavuus ja määrä koettiin enemmän positiiviseksi asiaksi, mutta korostettiin lähdekriittisyyttä. Tämä on hyvin yleinen ongelma sosiaalisessa mediassa muutenkin, sillä materiaali on usein liian hiottua ja ei välttämättä anna realistista kuvaa. Musiikin puolella informantit korostivat hakeutumaan laadukkaiden profiilien ja kanavien piiriin, saavuttaakseen mahdollisimman hyvän oppimistuloksen.

Palautteella ja keskustelulla on tärkeä merkitys soitonopiskelulle ja soittotaidon kehittymiselle. Se luo myös suhteen oppilaan ja opettajan välille. Tällaista kulmaa sosiaalisen median alustat eivät pysty tarjoamaan. Välittömän palautteen saamista korostettiin esimerkiksi soittotekniikkaan liittyvissä asioissa ja sitä pidettiin erityisen tärkeänä.

Vuorovaikutus oppilaan ja opettajan välillä koettiin tärkeimmäksi elementiksi soitonopiskelussa. Informanttien mielestä sosiaalisen median kautta tapahtuva oppiminen ei tule korvaamaan soitonopiskelua hyvin pitkään aikaan tai ei mahdollisesti milloinkaan. Kuitenkin kaikkien mielestä se sisältää paljon hyviä elementtejä, mitä perinteisessä opetusmallissa ei pystytä tarjoamaan. Monen mielestä tulevaisuudessa nämä toimivat hyvänä kombinaationa, joka edistää ja tukee soitonopiskelua.

Tämän Pro gradu -tutkielman tarkoitus oli selvittää sosiaalisen median vaikutuksia soitonopiskeluun. Tutkimusprosessin teoriaosuus sekä varsinainen tutkimus saivat mielestäni aikaan hyvän läpileikkauksen siitä, miten sosiaalinen media vaikuttaa nykypäivänä myös musiikin opis-

keluun. Tutkielman alkupää tukee tuloksia edellisten tutkimusten ja kirjallisuuden kautta. Lisäksi koen, että viiden informantin haastattelut antoivat oleellisimman kattauksen sosiaalisen median eli some-oppimisen hyödyistä ja haitoista.

Alun perin kiinnostuin aiheesta, sillä olen itse kokenut sosiaalisella medially olevan vaikutusta myös omaan soitonopiskeluun. Voin jopa sanoa, että paikoitellen sillä on ollut suurempi vaikutus kuin soittotunneilla käymisellä. Nykyään ihmiset viettävät päivistään tunteja erilaisten näyttöpäätteiden edessä ja iso osa ajasta kuluu juuri sosiaalisen median palveluiden alla. On selvää, että tämä vaikuttaa myös musiikin oppimiseen ja avaa uusia näkökulmia myös sen tutkimiseen.

Tutkimukseeni osallistui viisi soitonopiskelijaa ja musiikin ammattilaista, joista kukin edustivat soitannolliselta tyyliltään rytmimusiikin puolen osaamista. Tämä voidaan katsoa myös tutkimuksen luotettavuuden puolella heikkoudeksi, sillä klassisen musiikin edustajat jäivät tässä tapauksessa huomioimatta. Halusin ottaa mukaan myös kaksi informanttia, jotka toivat monipuolista näkökulmaa musiikin tuottamisen ja säveltämisen puolelta. Kuitenkin koen, että tämän viisikon avulla pääsin haluamaani lopputulokseen tutkielmassani.

Sosiaalisen median luoma oppimisympäristö kulkee vahvasti teknologiaan liittyvien hyötyjen ja haittojen kanssa. Aiemmat tutkimukset osoittavat sen, että esimerkiksi etäopiskeluun kuuluvat ongelmat, kuten samassa tilassa oleminen, kuva- ja ääniyhteyden heikkous ovat myös tässä oppimisympäristössä läsnä. Verkkopohjainen opiskelu mahdollistaa paljon, mutta ei mahdollista esimerkiksi yhteissoittoa ja yhdessä oloa. Tämän koetaan kuitenkin olevan yhdeksi tärkeimmistä elementeistä ja muodoista soitonopiskelussa. Bänditoiminta on vahva sosiaalinen kontakti, joka on hyvin yleistä etenkin rytmimusiikin puolella. On mielenkiintoista seurata, mihin suuntaan verkkopohjainen työskentely viedään ja saadaanko esimerkiksi latenssiongelmia koskaan taltutettua. Uskon, että kevään 2020 etätyöskentelyn räjähdysmäinen tarve näyttää verkko-oppimisen suurimmat ongelmat. Ongelmat pyritään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti sekä kehitetään uusia muotoja.

Tutkielmani ei välttämättä tuo mitään mullistavaa tai uusia asioita ilmi soitonopiskelusta, mutta antaa jonkin asteisen kuvan siitä, miten sosiaalinen media toimii vaikuttavana tekijänä. Teorian ja haastatteluiden perusteella media on läsnä ihmisten jokapäiväisessä elämässä ja viimeisen vuosikymmenen aikana sen suosia on kasvanut merkittävästi. On siis väistämätöntä, ettei sillä olisi vaikutus myös oppimiseen ja oppimisympäristöihin. Soitonopiskelussa sosiaalisen median hyödyksi koettiin motivaatio, yhteisöllisyys, materiaalin saatavuus, monipuolisuus ja määrä.

Haitallisiksi puoliksi koettiin välittömän palautteen saaminen, lähdekriittisyys, soittotekniikan opetteluun liittyvät asiat sekä interaktiivisuus.

Kun lähdin suunnittelemaan tutkielmani aihetta ja sisältöä, uskoin, että lopputulemana sosiaalinen media on opiskelulle tukeva ja vaikuttava tekijä. Oli kuitenkin positiivista huomata, miten samankaltaisia ajatuksia tutkimukseen osallistuvilla ja minulla oli sosiaalisen median hyödyistä ja haitoista. Lisäksi tutkimuksen tulokset vastasivat tutkimuskysymyksiini mainiosti. Ne perustuivat omaan ajatukseeni siitä, millaisia vaikutuksia sosiaalisella medially mahdollisesti on.

Soitonopiskelun tulevaisuus näyttää lupaavalta, jonka pääasiallisena opetusmuotona on jatkossa henkilökohtaiset tai ryhmäoppitunnit ja paikan päällä tapahtuva opetus. Soittamiseen sosiaalinen media tuo uusia näkökulmia ja toimii vaihtoehtoisena ja erilaisena oppimisympäristönä. Se antaa musiikkia opiskeleville ideoita, mahdollistaa kontaktit muihin muusikoihin sekä ammattilaisiin. Nykypäivänä sosiaalinen media helpottaa oman materiaalin jakamista muiden kuultavaksi. Tällä saattaa olla suuri vaikutus soittajan menestymiseen musiikin kentällä.

Tämän lisäksi sosiaalisella medially on hyvin motivoiva vaikutus, jos hetkellisesti harjoitusmotivaation on hukassa. Kanavat tarjoavat mahdollisuuden lyhyemmistä harjoitteista aina pidempiin ja haastavampiin. Materiaalia on tarjolla loputtomasti ja se on mahdollista tavoittaa muutamalla hiiren klikkauksella. Tärkeintä on löytää juuri itselleen sopivat harjoitteet, joita voi kehittää ja viedä aina mahdollisimman pitkälle.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sosiaalinen media oppimisympäristönä on erittäin antoisa. Sen pääasiallinen tarkoitus on kuitenkin toimia soitonopiskelun tukena.

6.1 Jatkotutkimusaiheita

Tutkielmani aiheesta ei ole juurikaan tehty tutkimuksia musiikkikasvatuksen tai muiden musiikin alojen piirissä. Sosiaalista mediaa on tutkittu paljon esimerkiksi markkinointialustana, mutta on tehty myös opetukseen keskittyviä tutkimuksia. Myös etäopiskelu on ollut vahvana aihealueena tutkimuskentällä, josta nostin esille eri henkilöitä tutkielman aikaisemmissa luvuissa.

Olisi mielenkiintoista tehdä tapaustutkimus aiheesta, jossa ryhmiä olisi kaksi. Molemmille ryhmille opetettaisiin täysin samat asiat perinteisillä soittotunneilla ja toinen tutkimusryhmä saisi-

vat opin esim. YouTube-palvelun kautta. Tämän kautta saataisiin vahvempi näyttö sille, millaisia mahdollisia ongelmia soitonopiskelussa ilmenee. Tällainen tutkiminen vaatisi kuitenkin pidemmän tutkimusjakson ajallisesti, jotta tuloksia voitaisiin tulkita realistisemmin.

Toinen jatkotutkimuksen idea voisi olla, miten peruskoulun musiikinopetuksessa voisi hyödyntää sosiaalista mediaa? Näen itse opetusta tukevana mahdollisuutena videopohjaisen oppimisen. Musiikkikasvatuksen puolella tapahtuva bändiopetus on luonteeltaan hyvin hektistä. Olen henkilökohtaisesti miettinyt, että bändiopetusta voisi harjoitella esim. opettajan valmistamien opetusvideoiden avulla tunneilla sekä mahdollisuuksien mukaan kotona. Monissa kouluissa on nykyään mahdollisuus käyttää tunneilla useita tablettitietokoneita, jotka mahdollistavat itsenäisen työskentelyn. Opettajan tekemien YouTube-videoiden avulla jokainen voi keskittyä omaan tekemiseen, luokassa pysyy maltillisempi melutaso ja opettajan ohjeet ovat heti saatavilla. Olisi mielenkiintoista nähdä millaisena kombinaationa kyseinen opetusmalli toimisi. Tämä tutkimus tulisi toteuttaa tapaustutkimuksena musiikkikasvatuksen kenttätyössä.

Lähteet

- Ahlqvist, T., Bäck, A., Halonen, M. & Heinonen, S. (2008). *Social Media roadmaps*. Helsinki: Edita Prima Oy. (www-lähde). <https://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2008/t2454.pdf> (luettu: 12.2.2020).
- Ahonen, K. (2004). *Johdatus musiikin oppimiseen*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Airaksinen, E. (2020). *Arkipäivän oppiminen soittotaidon kehittäjänä* (kandidaattitutkielma). Oulu: Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.
- Clarke, A. (2004). *e-Learning skills*. Basingstoke: Palgrave Macmillan 2004.
- Crompton, H., Muilenburg, L. Y & Zane, L. (2013) (toim.). *Handbook of Mobile Learning*. New York: Routledge
- Eskola, J. & Vastamäki, J. (2007). *Teemahaastattelu: Opit ja opetukset*. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. WS Bookwell Oy: Juva., 19-28.
- Green, L. (2001) *How Popular Musicians Learn. A Way Ahead for Music Education*. Aldershot: Ashgate Publishing Company
- Green, L. (2008) *Music, Informal Learning and the school: A New Classroom Pedagogy*. Aldershot: Ashgate Publishing Company. (www-lähde) Haettu osoitteesta: <http://web.b.ebsco-host.com.pc124152.oulu.fi:8080/ehost/ebookviewer/ebook/bmx-lymtfXzI5MjQ0Ml9fQU41?sid=d9d6a197-54ff-4f54-bb10-527f9bf8cc52@pdc-v-sess-mgr01&vid=0&format=EB&rid=1>. Luettu (31.1.2020)
- Hankala, M., Kivikuru, U., Kotilainen, S. (1999). *Mediakasvatus*. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Hintikka, A. (2008). *Sosiaalinen media*. Jyväskylän yliopisto: kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali: sanasto. Saantitapa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media> Luettu: 19.3.2020.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Holmberg, B. (1960). *On the methods of teaching by correspondence*. Lunds universitets års-skrift N.F. Avd. 1 Bd. 54 Nr. 2. Lund: Gleerup.
- Holmberg, B. (1992). *Etäopetuksen lähtökohtia*. Helsinki: VAPK-kustannus 1992.
- Jenkins, P. (2011). *Formal and Informal Music Education Practices*. *Philosophy of Music Education Review* 19 (2): 179-198.
- Järvinen, S. (2006). *Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö*. Porvoo; Helsinki: WSOY Oppimateriaalit 2006.
- Kalliala, E. & Toikkanen, T. (2009). *Sosiaalinen media opetuksessa*. Helsinki: Finn Lectura 2009.
- Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education*. London: Routledge 1996.
- Kellman, N. (2020). *Noah Kellman Music concepts (Youtube-kanava)*. Youtube: Saantitapa: <https://www.youtube.com/user/JazzPianoConcepts/videos>. Viitattu: 19.3.2020.
- Kellman, N. (2020). *Noah Kellman Piano & Jazz lessons (Instagram-tili)*. Instagram: Saantitapa: <https://www.instagram.com/noahkellman/?hl=fi>. Viitattu 19.3.2020.
- Kellner, D. (1995). *alkuperäinen teos: Media Culture. Cultural studies, identity and politics between the modern and the post modern*. Routledge 1995. Suomentanut: Riitta Oittinen *Mediakulttuuri* (1998). Tampere: Vastapaino 1998
- Khan Academy (2020). Saantitapa: (www-lähde): <https://www.khanacademy.org>. Viitattu: 19.3.2020.
- Kivinen, O. & Ristelä, P. (2003). *Pragmatistisia näkökulmia konstruktivistisiin oppimiskäsityksiin*. *Psykologia* 38 (1), 4-11.
- Kotilainen, S. (1999). *Mediakasvatuksen monet määritelmät*. Teoksessa: Hankala, M., Kivikuru, U., Kotilainen, S. *Mediakasvatus*. 31-42. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Kupiainen, R. (2005). *Mediakasvatuksen eetos. Fenomenologinen tutkimus mediakasvatuksen etiikasta*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.
- Kupiainen, R. & Sintonen, S. (2009). *Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus*. Helsinki: Oy Yliopistokustannus, HYY-yhtymä.

- Laaksovirta, T.H. (1988). *Tutkimuksen lukeminen ja tekeminen*. Helsinki: Kirjastopalvelu 1988.
- Mediakasvatusseura. (2020). *Mediakasvatus*. Helsinki: (www-lähde): <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/> (luettu 27.1.2020)
- Metsämuuronen, J. (2000). *Laadullisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: International Methelp 2000.
- MOOC (Massive open online course). (www-lähde): <https://www.mooc.fi>, luettu 19.3.2020
- Moore, G.M. & Anderson, W.G. (2003). *Handbook of distance education*. 2.painos. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.
- Moore, M. & Kearsley, G. (2011). *Distance Education: A Systems view of online learning*. 3. painos. Wadsworth: Cengage Learning.
- Myllykoski, M. (2018). *Musiikin verkkoyhteistöt – Epämuodollisen musiikin oppimisen uusi tutkimuskenttä*. Suomen musiikkikasvatusseura FiSME ry. Saantitapa: <https://fisme.fi/wp-content/uploads/2017/08/Musiikin-verkkoyhteisöt—epämuodollisen-musiikin-oppimisen-uusi-tutkimuskenttä-Myllykoski.pdf> (luettu 7.4.2020)
- Nikkanen, M. (2019). *Sosiaalinen media osana yrityksen markkinointistrategiaa*. (Kandidaatintutkielma). Oulu: Oulun yliopisto.
- Nyysölä, K. (2008). *Mediakulttuuri oppimisympäristönä*. Helsinki: Opetushallitus 2008.
- Ojala, J. (2006). *Mitä on musiikkikasvatusteknologia?* Teoksessa: Ojala, J., Salavuo, M., Ruippo, M., & Parkkila, O. (toim.), *Musiikkikasvatusteknologia*. 15-21. Orivesi: Suomen musiikkikasvatusteknologian seura.
- Ojala, J. (2006). *Aika, paikka ja vuorovaikutteisuus*. Teoksessa: Ojala, J., Salavuo, M., Ruippo, M., & Parkkila, O. (toim.), *Musiikkikasvatusteknologia*. 75-83. Orivesi: Suomen musiikkikasvatusteknologian seura.
- Opetushallitus (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetushallitus (2016). *Sosiaalisen median oppimisympäristö*. Helsinki: Opetusministeriö. *Hattu osoitteesta*: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sosiaalisen-median-oppimisymparisto>. Luettu 23.2.2020

Opetushallitus (2017). *Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma 2017*. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetushallitus (2019). *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019*. Helsinki: Opetusministeriö.

Paajanen, P., Paunonen, H. & Penttinen, K. (2015). *Pelaamisen hyödyt ikäihmiselle*. Helsinki: Metropolian ammattikorkeakoulu. Saantitapa: https://www.entersenior.fi/@Bin/1740298/Paajanen-Paunonen-Penttinen_Pelaamisen%20hyodyt.pdf (Luettu 17.3.2020)

Peda.net. *Media*. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, ammatillinen koulutus. Saantitapa: <https://peda.net/jao-ammattillinen/jamsa/yhteiset-opinnot/ov122/p6222/tl/ammattimediat> (Luettu: 17.3.2020)

Pohjanporo, U. (2003). *Musiikkikasvatusteknologian tila Suomessa 2002, MOVE-julkaisu nro 1*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Oulun yliopisto ja Sibelius-Akatemia.

Puolimatka, T. (1995). *Kasvatus ja filosofia*. Helsinki: Kirjayhtymä 1995.

Riley, H., Macleod, R. B. & Libera, M. (2016). *Low latency audio video: Potentials for collaborative music making through distance learning*. UPDATE: Applications of research in music education 34 (3), 15-23.

Ruippo, M. (2006). *Verkko-opetuksen synteesi musiikinopetuksessa*. Teoksessa: Ojala, J., Salavuo, M., Ruippo, M., & Parkkila, O. (toim.), *Musiikkikasvatusteknologia*. 270-289. Orivesi: Suomen musiikkikasvatusteknologian seura.

Ruippo, M. (2015). *Musiikin verkko-opetus*. Yhteenvetoraportti Sibelius-Akatemian aluekehityshankkeesta vuosina 2001-2003 ja sen jälkeisistä verkko-opetuksen kehittämistä. Helsinki: Taideyliopisto Sibelius-akatemia.

Ruthmann, A. & Mantie, R. (2017). *The Oxford handbook of technology and music education*. New York: N.Y.: Oxford University Press (2017).

Saba, F. (2003). *Distance Education Theory, Methodology, and Epistemology: A Pragmatic Paradigm*. Teoksessa: Moore, G.M. & Anderson, W.G. (2003). *Handbook of distance education*. 2.painos. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.

Sallila, P. & Vaherva, T. (1998a). (toim.). *Arkipäivän oppiminen*. Aikuiskasvatuksen 39.vuosikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 7-14.

Sanastokeskus. (2019). *TEPA-termipankki*. Helsinki: Sanastokeskus. Saantitapa: <http://www.tsk.fi/tepa/fi/haku/verkko-opiskelu> (luettu: 5.2.2020)

Sapsford, R. (1999). *Survey research*. London: Sage Publications 1999.

Sintonen, S. (2001). *Mediakasvatus ja sen musiikilliset mahdollisuudet*. (Väitöskirja). Sibelius-akatemia: musiikkikasvatuksen osasto cop.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020). *Informaali opiskelu*. Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: http://www.stat.fi/meta/kas/inform_opisk.html (Luettu: 16.1.2020)

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020). *Non-formaali koulutus*. Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: https://www.stat.fi/meta/kas/non_form_koul.html (Luettu: 14.4.2020)
Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-8699. 2010, 3. Sosiaalinen media: verkkomedian ja yhteisöpalvelujen käyttö. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 8.1.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_kat_003_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-8699. 2019, 1. Suomalaisten internetin käyttö 2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 3.2.2020].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2019/sutivi_2019_2019-11-07_kat_001_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-8699. 13 2017, Liitetaulukko 25. Internetin käyttö opiskeluun 2017, %-osuus väestöstä 1). Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 5.2.2020].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_tau_025_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT). *Formaali koulutus*. Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: https://www.stat.fi/meta/kas/form_koulutus.html (luettu 15.1.2020)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yleisradio. (2017). *Tuhansien raitojen miehet*. Helsinki: Tuotanto Illume Oy. Saantitapa: <https://areena.yle.fi/1-4159470>, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/12/01/tuhansien-raitojen-miehet-olivat-suomalaisen-iskelman-uurastajia>

Liitteet

Tutkimushaastattelu

Elias Airaksinen

Sosiaalinen media soitonopiskelun tukena

Pro Gradu

Oulun yliopisto, 2020

1. **Mitä sosiaalisen median kanavia käytät musiikin oppimiseen**
 - a. Facebook
 - b. Instagram
 - c. Twitter
 - d. YouTube
 - e. Joku muu, mikä?

2. **Mitä musiikin suoratoistopalveluita sinulla on käytössäsi?**
 - a. Spotify
 - b. YouTube
 - c. Deezer
 - d. Apple Music
 - e. Joku muu, mikä?

3. **Oletko löytänyt mielenkiintoisia artisteja/yhtyeitä sosiaalisen median avulla?**
 - a. Kyllä
 - b. Ei

4. **Oletko etsinyt soittomateriaalia internetistä? Esim. nuotteja, transkriptioita, soitinlappuja.**
 - a. Kyllä
 - b. Ei

5. Oletko käyttänyt verkko-opetukseen pohjautuvia soittotunteja/opetusvideoita?
Esim. Rockway, Yousician tai YouTuben opetusvideot.
 - a. Kyllä
 - b. Ei

6. Koetko nettipalveluiden olevan hyödyksi oppimiselle?
 - a. Kyllä
 - b. Ei

7. Katsotko opetusvideoita sosiaalisesta mediasta? Esim. YouTubessa tai Instagram tilillä oleva opetusvideo.
 - a. Kyllä
 - b. Ei

8. Montako henkilöä/tiliä arviolta seuraat sosiaalisessa mediassa?
 - a. 0-5
 - b. 5-10
 - c. 10-20
 - d. 20 tai enemmän

9. Koetko erinäisten kanavien seuraamisesta olevan hyötyä musiikilliselle kehitykselle?
 - a. Kyllä
 - b. Ei

10. Seuraatko kanavia?
 - a. Huvin vuoksi
 - b. oppimistarkoituksella
 - c. sekä että

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Alla on viisi haastattelun pääkysymystä, joihin teen tarvittaessa apukysymyksiä:

- 1. Millaisia kokemuksia sinulla on median tuottamista musiikkialustoista -ja sovelluksista?**
- 2. Mitkä asiat koet olevan hyödyksi verkko-oppimisessa tai sosiaalisen mediaan pohjautuvassa oppimisessa?**
- 3. Mitä teknologian tuottamia mahdollisuuksia pidät hyödyttöminä musiikin oppimisessä?**
- 4. Koetko sosiaalisen medialla olevan motivoiva vaikutus oppimiseen?**
- 5. Koetko videopohjaisen oppimisen korvaavan perinteisen opetusmallin tulevaisuudessa?**